

**UNIVERSITAT
JAUME I**

Treball de Fi de Màster

LES LLENGÜES PRÒPIES ALS PROCEDIMENTS JURISDICCIONALS

Presentat per:

En Lorenzo Cumba de la Rosa

Tutora:

N'Andrea Planchadell Gargallo

Màster Universitari en Advocacia

Curs acadèmic 2019/20

Data de defensa: gener de l'any 2021

Resum.

El màxims òrgans jurisdiccional amb seu a la capital de l'Estat espanyol, malgrat tindre plena jurisdicció d'abast a tot el territori estatal i no sent, doncs, òrgans propis de la Comunitat Autònoma de Madrid, ostenten exclusivament el règim lingüístic d'aquesta autonomia; excloent així qualsevol cap altra llengua pròpia reconeguda als altres territoris.

El present Treball té com a objecte d'estudi aquest règim des de la perspectiva del dret jurisdiccional, analitzant l'ordenament jurídic i les fórmules existents amb l'idea d'assolir la convivència de les llengües oficials reconegudes al llarg del territori, convergint a un mateix procediment jurisdiccional.

Paraules clau.

Jurisdicció, Drets lingüístics, Llengües pròpies, Òrgans jurisdiccional, Territoris autonòmics, Interpretació, Traducció.

Abreviatures.

Art. – Article.

CE – Constitució Espanyola de 1978.

Ed. – Editorial.

LEC – Llei 1/2000, de de gener, d'Enjudiciament Civil.

LECRIM – RD de 14 de setembre de 1882, Llei d'Enjudiciament Criminal.

LOPJ – Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol. del Poder Judicial.

LOTIC – Llei Orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional.

Pàg. – Pàgina.

STC – Sentència del Tribunal Constitucional.

STS – Sentència del Tribunal Suprem.

TC – Tribunal Constitucional.

INDEX

I – INTRODUCCIÓ	pàgina 1
II - MARC LEGISLATIU A L'ÀMBIT LINGÜÍSTIC	pàgina 2
1. Constitució i Estatuts d'Autonomia	pàgina 2
1.1 <i>Constitució Espanyola de 1978</i>	pàgina 2
1.2 <i>Estatuts d'Autonomia</i>	pàgina 5
2. Legislació Jurisdiccional	pàgina 6
2.1 <i>Drets lingüístics a l'àmbit jurisdiccional i mecanismes d'interpretació</i>	pàgina 7
A) <i>Drets lingüístics als procediments jurisdiccional</i>	pàgina 7
B) <i>La figura de l'interpret</i>	pàgina 10
3. Normes Internacionals i Comunitàries	pàgina 12
3.1 <i>Normativa d'Interès</i>	pàgina 12
3.2 <i>Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries</i>	pàgina 14
III - JURISDICCIO I LLENGUA	pàgina 15
1. La jurisdicció i el règim lingüístic dels òrgans judicials	pàgina 15
2. Centralisme lingüístic jurisdiccional	pàgina 18
3. STS 459/2019, de 14 d'octubre de l'any 2019	pàgina 20
4. Traducció i interpretació en les actuacions jurisdiccional	pàgina 26
IV – LLENGÜES PRÒPIES EN L'EXERCICI DE L'ADVOCACIA	pàgina 28
1. Advocacia	pàgina 29
2. Consell General del Poder Judicial	pàgina 30
3. Butlletí Oficial de l'Estat	pàgina 31
4. Tribunal Constitucional	pàgina 32
V – CONCLUSIONS	pàgina 34

I - INTRODUCCIÓ

El 16 de març de l'any 1983 l'Advocacia de l'Estat presenta per registre d'entrada al Tribunal Constitucional (TC) un recurs d'inconstitucionalitat contra diversos articles de la Llei 10/1982, de 24 de novembre, del Parlament Basc, bàsica de normalització de l'ús de l'euskera.¹

En aquest recurs la representació processal de l'Estat espanyol expressa una manifestació [transcrita en la Sentència del Tribunal Constitucional (STC) 82/1986, de 26 de juny] que volem recollir en les primeres línies d'aquest estudi: la **llengua** és un mitjà instrumental indispensable per a l'exercici dels drets qualificats com a fonamentals per la Constitució Espanyola de l'any 1978 (CE), com ho són el dret a la llibertat d'expressió (art. 20 CE), el dret a l'educació (art. 27 CE) o el dret a la tutela judicial efectiva (art. 24 CE).

Per lo manifestament importants² i determinants que resulten les llengües com a requisit formal dels actes processals, el present Treball de Final de Màster té com a objectiu l'anàlisi de la realitat lingüística que trobem els i les professionals en l'exercici de l'advocacia; realitat que ens du a presentar la següent premissa: **segons es va avançant en un procediment jurisdiccional, es va produint una pèrdua de drets lingüístics.**

L'estudi parteix així d'una valoració del marc jurídic i normatiu sobre el règim lingüístic present a l'Estat espanyol en la seua vessant estatal, autonòmica, comunitària i internacional; tant en l'àmbit propi de l'organització territorial com, sobretot, en el de l'organització jurisdiccional. Marc que adscriu la delimitació lingüística dels òrgans jurisdiccional al territori autonòmic on està ubicada la seua seu.

¹ Enllaç al BOPV núm. 160, de 16 de desembre de l'any 1982, que conté la Llei 10/1982, de 24 de novembre, bàsica de normalització de l'ús de l'euskera: [3ps://www.euskadi.eus/bopv2/datos/1982/12/8201955a.pdf](https://www.euskadi.eus/bopv2/datos/1982/12/8201955a.pdf) (consultat 21/12/2020)

² NIEVA FENOLL, J., *Dret Processal I: Introducció*, ed. Tirant lo Blanch, València, 2019, pàg. 282, afirma al respecte que "L'idioma dels actes processals no és un tema sense importància. Al llarg de la història ha constituït una qüestió de la més alta preocupació per part de les autoritats."

Posteriorment es du a terme una dissertació, emprant el Tribunal Suprem com a exemple, vers la dicotomia entre la seua jurisdicció (que aplega a tots els confins de l'Estat espanyol) i el seu règim lingüístic adscrit i limitat, però, a la Comunitat Autònoma de Madrid. Això és, el castellà com a llengua única.

S'analitzen també figures d'interès processal en la millora de les comunicacions i convivència de distintes llengües en un mateix procediment jurisdiccional i s'hi inclou, per últim, una breu recomanació de modificació legislativa i normativa per tal d'amplificar els drets lingüístics de totes les persones vinculades a l'àmbit jurisdiccional.

Al final d'aquest document trobaran un apartat annex on es recull la documentació referida a les últimes pàgines del treball, la bibliografia i una recopilació de la normativa citada al llarg del mateix, per a poder ser consultada amb comoditat.

II - MARC LEGISLATIU A L'ÀMBIT LINGÜÍSTIC

1. Constitució i Estatuts d'Autonomia

Les línies mestres del model lingüístic plural a l'Estat espanyol van tindre com a punt de partida l'article 3 de la **Constitució Espanyola**, línies que anys més tard desenvolupen els **Estatuts d'Autonomia**. Així acaben de configurar la cooficialitat de les llengües pròpies a cada territori, sent tots aquests documents legislatius la base del pluralisme lingüístic de l'ordenament constitucional espanyol, que plasma el seu particular model territorial de cooficialitat de les llengües pròpies. Cooficialitat compartida amb el castellà.

1.1 *Constitució Espanyola de 1978*

L'art. 3 CE propugna el castellà com a llengua oficial a l'Estat espanyol, sobre la qual s'articula constitucionalment el deure de coneixement i el dret d'ús per a tota la ciutadania. Les llengües pròpies dels respectius territoris autonòmics

també són oficials però dins de les seues fronteres³ en atenció als seus Estatuts d'Autonomia. D'elles s'estipula el dret a l'ús però no el deure de coneixement.

S'atorga també una especial protecció i respecte a les llengües pròpies, considerant-les patrimoni cultural de tot l'Estat.

Aquest règim lingüístic presenta una diferenciació jurídica entre el castellà i les llengües pròpies: **el deure de coneixement**. Al ser aquest estipulat exclusivament per al castellà, i no sent un règim adscrit a les llengües pròpies, no existeix vertaderament un règim d'igualtat lingüística tot i compartir règim de cooficialitat amb el castellà en un mateix territori per mandat Estatutari

Aquesta notòria diferenciació jurídica fou avalada pel TC mitjançant les Sentències 82/1986⁴ i 84/1986⁵, totes dues del 26 de juny, on l'Alt Tribunal defineix l'abast dels drets i deures individuals en matèria lingüística.

En aquests pronunciaments l'Alt Tribunal conceptua el castellà com a llengua oficial del conjunt de poders públics estatals, autònoms i locals. Per tant de tots els poders públics i a tot el territori espanyol. En canvi, l'oficialitat de les llengües pròpies s'estén a aquests poders públics, exclusivament si estan ubicats dins del **territori autonòmic**.

Es configura, així, el règim de les llengües pròpies amb el següent límit: aquestes no seran oficials més enllà de les fronteres del territori que les reconegui estatutàriament.

El deure de coneixement, considera el TC, és una singularitat pròpia exclusiva del castellà quant a que sols aquesta llengua ostenta la condició d'idioma comú a tots els espanyols i de llengua oficial de l'Estat, amb l'ànim d'evitar discriminacions per motius de la llengua.

³ Aquesta delimitació geogràfica, com més avant desenvoluparem, és la que, al nostre parer, s'adscriu incorrectament als màxims òrgans jurisdiccionals (Tribunal Suprem, Tribunal Constitucional, Audiència Nacional..) amb seu única a la Comunitat Autònoma de Madrid.

⁴ STC 82/1986, de 26 de juny de l'any 1986 (BOE núm. 159, de 4 de juliol de 1986). Enllaç: <https://hj.tribunalconstitucional.es/es-ES/Resolucion/Show/645> (consultat 21/12/2020)

⁵ STC 84/1986, de 26 de juny de l'any 1986 (BOE núm. 159, de 4 de juliol de 1986). Enllaç: <http://hj.tribunalconstitucional.es/es-ES/Resolucion/Show/647> (consultat 21/12/2020)

Al no ser comunes les llengües pròpies a la totalitat de la ciutadania espanyola, entén l'Alt Tribunal que l'ús d'aquestes no pot suposar per a determinades persones (en concret, qui són desconexedores de les llengües pròpies) un condicionament a l'hora d'exercir els seus drets. Conseqüentment, la postura del TC impossibilita l'adscripció del deure de coneixement a les llengües pròpies, limitant en aquest àmbit el règim de cooficialitat de les autonomies que ni estatutàriament podran conferir a les seues llengües pròpies aquesta condició, amb la que sí que compta el castellà. Justificant-se en que el principi d'igualtat no es predica com a tal vers les llengües, sinó vers la ciutadania, no considerant discriminatòria aquesta situació d'existència d'un deure de coneixement del castellà i inexistència del mateix deure respecte les llengües pròpies. Reconeixent així l'Alt Tribunal, implícitament, que no es precis regular un sistema d'igualtat entre les llengües convivents a l'Estat espanyol.

A més, el deure de coneixement que emana de la Constitució comporta també, i així ho avala el TC, una **presumpció de coneixement** del castellà que no tenen les llengües pròpies.

Per això qualsevol persona espanyola té l'estatus jurídic únicament de castellanoparlant (amb independència que pugui dominar o no la seua llengua pròpia). Creant-se una situació de perjudi i greuge jurídic cap a la població parlant en les llengües pròpies, que ha comportat una gran diferenciació fàctica entre l'ús de llengües (és habitual la publicació d'estadístiques⁶ on destaca la diferenciació del nombre de parlants entre el castellà, majoritari, i les llengües

⁶ CEICE, GVA. Ús del Valencià en l'Administració de la Generalitat, any 2016. Pàg. 24 i següents. En aquest estudi es fa palès que el nombre de gent que parla a casa, en el treball o en públic "sempre en castellà" supera exponencialment la gent que parla "sempre en valencià". A més, la gent que parla "sempre en castellà" supera habitualment en nombre a la gent que combina totes dues llengües en major o menor grau. Entenem que no es pot arribar amb aquestes dades, en cap cas, a la conclusió que l'ús de les llengües pròpies i el nombre de parlants d'aquestes (almenys, en aquest cas, el valencià) fiquen en perill al castellà. Enllaç: http://www.ceice.gva.es/documents/161863154/163274321/us_del_valenci%C3%A0_administraci%C3%B3_2016_web.pdf/8c66fa8a-1209-4fa3-8b7d-13627c3af321 (consultat 21/12/2020)

pròpies, cada volta més minoritàries). No escapa d'aquesta situació la regulació jurisdiccional, i així ho tractem més avant.

1.2 Estatuts d'Autonomia

Introduïm la regulació jurídica de les llengües pròpies que es troben als Estatuts d'autonomia basc⁷, navarrès⁸, català⁹, balear¹⁰, gallec¹¹ i valencià.¹²

L'Estat de les autonomies apareix com el resultat del reconeixement constitucional de la varietat dels pobles d'Espanya i de la voluntat del poder constituent, recollida al preàmbul de la Constitució, de protegir les seues cultures, tradicions, institucions i, d'interès en aquest treball, **les seues llengües**¹³; sent aquestes patrimoni del territori de parla, element definidor de la seua identitat nacional i una ferramenta lingüística amb pretensió d'ús i coneixement social habitual.

La Constitució no reconeix de manera directa autonomia alguna a les nacionalitats i regions, sinó el dret a accedir a aquesta autonomia. Fruït d'eixe dret i com a instrument per a fer-ho efectiu, la Constitució preveu la figura dels Estatuts d'Autonomia, instrument de creació, organització i atribució de competències. Norma jurídica *sui generis*, doncs presenta una vessant autonòmica i, alhora, una vessant estatal. Fet evidenciat pel procediment d'aprovació dels Estatuts d'Autonomia, que en última instància hauran de ser

⁷ Llei Orgànica 3/1979, de 18 de desembre, d'Estatut d'Autonomia per al País Basc, art. 6.

⁸ Llei Orgànica 13/1982, de 10 d'agost, de reintegració i millorament del Règim Foral de Navarra, art. 9.

⁹ Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut de Autonomia de Catalunya, art. 6.

¹⁰ Llei Orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, art. 4.

¹¹ Llei Orgànica 1/1981, de 6 d'abril, d'Estatut d'Autonomia per a Galícia, art. 5.

¹² Llei Orgànica 5/1982, d'1 de juliol, d'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, art. 6.

¹³ LOPEZ GUERRA, L; ESPIN, E; GARCÍA MORILLO, J; PÉREZ TREMP, P; SATRÚSTEGUI, M; *Dret Constitucional, Volum II. Els Poders de l'Estat. L'organització territorial de l'Estat*, 11ª edició, Ed. Tirant lo Blanch, València, 2018, pàg. 289.

aprovats per les Corts Generals mitjançant lleis orgàniques.¹⁴ Els Estatuts d'autonomia són, doncs, la norma institucional bàsica pròpia de les Comunitats Autònomes, expressió de la seua identitat, configuració del seu autogovern i de les competències adquirides arran del marc constitucional.

Així com la Constitució, en matèria lingüística, reconeix a tots els espanyols el dret a emprar el castellà (art. 3 CE), els Estatuts d'Autonomia reconeixen també el dret a emprar les llengües pròpies (en règim de cooficialitat amb el castellà) en la corresponent Comunitat o part d'ella.

També desenvolupen els Estatuts les garanties de coneixement¹⁵, especial protecció de les llengües pròpies i mecanismes per tal d'assolir una situació d'igualtat plena de les dues llengües.¹⁶

Els Estatuts d'Autonomia no sols regulen les llengües pròpies, doncs, com a element folklòric, cultural i identitari, sinó que es regulen com un dret adscrit a la població resident i pròpia de cada territori, d'emprar-les. Un dret inherent i sotmès a la pròpia voluntat de l'individu.

2. Legislació jurisdiccional

Doctrinalment es conceptuen els actes processals com aquells actes jurídics duts a terme per l'autoritat jurisdiccional, les parts o tercers, mitjançant els quals es realitzen i produeixen efectes directes i immediats en la constitució, desenvolupament i fi del procediment¹⁷. Si bé cada acte processal pot analitzar-

¹⁴ LOPEZ GUERRA, L; ESPIN, E; GARCÍA MORILLO, J; PÉREZ TREMP, P; SATRÚSTEGUI, M; *Dret Constitucional, Volum II. Els Poders de l'Estat. L'organització territorial de l'Estat*, pàg. 279, 281 i 282

¹⁵ En concret, ens volem referir al coneixement fàctic. Doncs, com ja hem explicat prèviament, la presumpció de coneixement implícita al deure constitucional de coneixement està prevista sols i exclusivament per al castellà.

¹⁶ Tot i el gran interès del contingut, ens veiem obligats a dur a terme una referència molt sintetitzada d'allò disposat pels diferents Estatuts d'Autonomia en matèria lingüística, per a evitar sobrepassar els límits d'espai estipulats.

¹⁷ GIMENO SENDRA, V; DIAZ MARTINEZ, M; CALAZA LÓPEZ, S. *Introducció al Dret Processal*, Ed. Tirant lo Blanch, València, 2020, pàg. 347.

se de manera individual, tots ells es desenvolupen a diversos procediments de manera concatenada, sent regulats a una pluralitat de lleis processals en base als següents termes: a) La voluntat; b) El lloc; c) El temps; i d) La Forma.¹⁸

Quant a estrictes termes de forma, els actes processals han de estar en consonància amb tres elements essencials: 1) la oralitat i escriptura; 2) la projecció externa dels actes processals plasmada en la publicitat o secret dels actes; i 3) **la llengua vehicular** emprada pels subjectes que intervenen en el procediment jurisdiccional.¹⁹

2.1 Drets lingüístics a l'àmbit jurisdiccional i mecanismes d'interpretació

La legislació jurisdiccional determina l'extensió dels drets lingüístics en aquest àmbit, presentant diferenciacions notables entre l'ús del castellà i l'ús de les llengües pròpies, tal i com hem observat en la norma constitucional.

A) Drets lingüístics als procediments jurisdiccionals.

La CE al seu art. 122 atorga a l'Estat la competència en la regulació jurisdiccional. Regulació que fou duta a terme mitjançant la Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial (LOPJ)²⁰, en vigor des del dia 3 de juliol de l'any 1985.

L'art. 230.2 de la LOPJ estipula necessari, per a que la documentació pròpia dels actes processals gaudeixi de validesa i eficàcia, "el compliment dels requisits exigits per les lleis processals". Aquesta expressió engloba els requisits de forma enunciats prèviament, inclòs els **requisits lingüístics** que tractem en

¹⁸ GÓMEZ COLOMER, JL; BARONA VILAR, S; MONTERO AROCA, J, *Dret Jurisdiccional I (Part General)* 27^a, ed. Tirant lo Blanch, València, 2019, pàg. 314 i ss.

¹⁹ ASENCIO MELLADO, JM; CALAZA LÓPEZ, S; CUADRADO SALINAS, C; DOIG DÍAZ, Y; FERNÁNDEZ LÓPEZ, M; FUENTES SORIANO, O; LÓPEZ YAGÜES, V; OCHOA MONZÓ, V; RIZO GÓMEZ, B; RUIZ DE LA CUESTA FERNÁNDEZ, S. *Introducció al Dret Processal*, Ed. Tirant lo Blanch, València, 2019, pàg. 216.

²⁰ Enllaç al BOE núm. 157, de 2 de juliol de l'any 1985, que conté la Llei Orgànica 6/1985, de 1 de juliol, del Poder Judicial: <https://www.boe.es/buscar/pdf/1985/BOE-A-1985-12666-consolidado.pdf> (consultat 21/12/2020)

aquest estudi; sent per tant, el compliment del règim lingüístic, un requisit propi dels actes processals necessari per a esdevindré vàlids i amb eficàcia plena.

Seguidament es legisla l'article que entenem regula amb plenitud el règim lingüístic jurisdiccional, l'**article 231** de la LOPJ, segons el qual el personal propi adscrit a una actuació judicial (Jutges, Magistrats, Fiscals, Secretaris, personal auxiliar, etc.) hauran d'emprar la llengua oficial i comú de l'Estat, el castellà.

Es dona al personal indicat, però, la possibilitat també de poder emprar la llengua pròpia del territori autonòmic on tinguin lloc aquestes actuacions amb un condicionant: que cap de les parts s'oposi, al·legant desconeixement d'aquesta llengua pròpia.

Així, en cas de disconformitat entre les parts per quina llengua desenvolupa el procediment (el castellà o la pròpia del territori), opta el legislador estatal per resoldre aquesta tessitura eliminant la possibilitat de desenvolupar un procediment en qualsevol de les llengües pròpies, sent imperatiu fer-ne ús, en eixa circumstància, del castellà.

Volem posar el focus en els verbs emprats als dos primers punts de l'art. 231 LOPJ, referent al personal jurisdiccional adscrit a un procediment. Aquests són "empraran", per al castellà, i "podran emprar", per a les llengües pròpies; amb els que s'evidencia que la voluntat del legislador és fer **imperatiu** l'ús del castellà (com a llengua comú) i **facultatiu** l'ús de les llengües pròpies (sotmeses, a més, a la voluntat d'una de les parts). Caient en una manifesta diferenciació jurídica respecte als drets lingüístics d'aquestes persones en l'ús d'una o altres llengües, tot i compartir règim de cooficialitat en un territori. Fet que implica, fora de tot dubte, la posició de greuge comparatiu que el personal d'un jutjat, parlant en llengües pròpies ostenta en comparació al personal castellanoparlant.

No té com a pretensió però, aquest Treball de Final de Màster, confrontar cap dret lingüístic amb el dret que qualsevol de les parts té a no patir indefensió en un procediment jurisdiccional; sinó, més bé, té la voluntat de garantir els drets processals de qualsevol part castellanoparlant en un procediment desenvolupat en una llengua pròpia; així com assolir l'exercici dels drets lingüístics en un context de plena comunicació i normalitat entre les parts i el personal jurisdiccional. Garantint, així, la tria en llibertat de la llengua d'un procediment

jurisdiccional als territoris en dues llengües cooficials per part de totes les persones participants en el mateix.

La LOPJ estipula que les parts, els seus representants, perits, testimonis i terceres persones que participen del procediment també “podran emprar” (torna a ser, doncs, una qüestió facultativa) la llengua pròpia del territori autonòmic on s’ubiqui la seu de l’òrgan jurisdiccional tant en manifestacions orals com escrites. Legislant un règim lingüístic més respectuós vers aquestes persones participants dels procediments jurisdiccional que no podran patir, doncs, en aquest cas cap limitació a l’ús de llengües pròpies. En tot cas, si s’empren les llengües pròpies en un document i una part al·lega indefensió per no conèixer aquesta llengua, l’art. 231.4 LOPJ habilita la traducció al castellà del document a instància de part.

Així, el règim d’ús de les llengües pròpies presenta diferència quan es tracta de les parts, els seus advocats i procuradors, testimonis i perits, que quan es tracta del personal dels òrgans jurisdiccional. Als primers no se’ls podrà negar l’ús de la llengua oficial pròpia de la CCAA, acudint, en tot cas, als mecanismes d’utilització d’intèrpret i traducció si fos necessari (mecanismes que desenvoluparem seguidament). Als segons se’ls podrà negar l’ús de les llengües pròpies si una de les parts al·lega **indefensió**.²¹

Considerem que, per tal d’arribar a una equivalència jurídica entre el castellà i qualsevol altra llengua pròpia, la Llei Orgànica del Poder Judicial hauria d’estipular al seu art. 231 que el personal jurisdiccional, les parts, representants i altres persones participants en el procediment “podran emprar el castellà i la llengua pròpia”, eliminant qualsevol diferenciació jurídica, garantint en cas de conflictes l’assistència d’intèrprets que permetin l’exercici ple dels drets lingüístics atorgant, tot plegat, a l’ús de les llengües pròpies el mateix pes que l’ús del castellà mereix; i no sols, com és la situació actual, un reconeixement facultatiu i condicionat, en alguns casos, a tercers. Evitant així tota previsió de caure en indefensió per motius lingüístics.

²¹ GIMENO SENDRA, V; DIAZ MARTINEZ, M; CALAZA LÓPEZ, S. *Introducció al Dret Processal*, pàg. 353 i 354.

No sols la Llei Orgànica del Poder Judicial conté previsions en matèria lingüística. L'article 80 de la Llei Orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional (LOTJ)²² adscriu lingüísticament a l'Alt Tribunal al règim estipulat per la LOPJ²³, ja exposada, i al règim propi de la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil (LEC).²⁴ Compartint redacció els articles 231 LOPJ i 142 LEC. Aquestes lleis, junt a la Llei d'Enjudiciament Criminal (LECRIM),²⁵ regulen a més dels drets lingüístics, una figura de gran interès en la matèria: l'intèrpret.

B) La figura de l'intèrpret

L'art. 231.5 de la LOPJ du a terme una remissió a l'art. 142.5 de la LEC, que faculta al Tribunal de l'àmbit civil per habilitar com **intèrpret** a qualsevol persona coneixedora de la llengua emprada en les actuacions orals per mig de providència, sense distingir que aquesta llengua sigui el castellà, la llengua pròpia o una llengua estrangera.

D'altra banda la LEC desenvolupa aquesta figura en un únic article, el número 143, per al cas que una persona hagi de ser interrogada, prestar declaració o sigui precís fer-li arribar una resolució, en cas que desconegui el castellà i, també, la llengua oficial pròpia del territori.

La LECRIM contempla a les disposicions generals el dret a ser assistit d'un intèrpret en cas de desconeixement del castellà i de la llengua pròpia del territori on es desenvolupen les actuacions, per al cas de ser persona imputada o acusada.

²² Enllaç al BOE núm. 239, de 5 d'octubre de l'any 1979, que conté la Llei Orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional: <https://www.boe.es/buscar/pdf/1979/BOE-A-1979-23709-consolidado.pdf> (consultat 21/12/2020)

²³ S'aplica, doncs, el règim lingüístic adscrit a la demarcació autonòmica recollit també a la CE.

²⁴ Enllaç al BOE núm. 7, de 8 de gener de l'any 2000, que conté la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2000/BOE-A-2000-323-consolidado.pdf> (consultat 21/12/2020)

²⁵ Enllaç a la Gaceta de Madrid núm. 260, de 17 de setembre de l'any 1882, que conté el Real Decret de 14 de setembre de 1882 pel que s'aprova la Llei d'Enjudiciament Criminal. BOE: <https://www.boe.es/buscar/pdf/1882/BOE-A-1882-6036-consolidado.pdf> (consultat 21/12/2020)

La regulació que du a terme aquest últim text quant a figures com els testimonis (art. 440 i següents de la LECRIM) o els processats (art. 398 LECRIM) en el “*Llibre II – Del Sumari*” obvia, però, en la seua redacció l’ús de les llengües pròpies. Fent exclusiva referència a l’assistència d’interpret en el cas de que aquesta persona no parli l’idioma espanyol. No incidint, enlloc, sobre la possibilitat de que sí que parli, la persona interessada, la llengua pròpia del territori bilingüe on es puguin estar desenvolupant les actuacions judicials.

Entenem, però, que en aquest cas l’art. 123.1 LECRIM (adscriu al “*Llibre I – Disposicions Generals*”) possibilita dur a terme una interpretació extensiva també a les llengües pròpies dels articles 398, 440 i següents de la LECRIM. Això és, per al cas en què les actuacions jurisdiccionals es desenvolupen en un territori bilingüe, no necessitar interpret si la persona processada o interrogada desconeix el castellà, però sí coneix la llengua pròpia.

La figura de l’interpret que dibuixen la LEC i la LECRIM permetria, als procediments jurisdiccionals duts a terme plenament en una llengua pròpia (per al cas que hi haguera una part castellanoparlant), no sols garantir els drets lingüístics, sinó també dels drets processals de les parts. Doncs evita tot tipus d’indefensió lingüístico-processal vers la part castellanoparlant al estar assistida, aquesta, d’interpret per al ple coneixement i enteniment dels actes processals desenvolupats. Materialitzant l’objecte d’estudi d’aquest Treball: fer viable a un territori bilingüe un procediment jurisdiccional en la seua respectiva llengua pròpia en convivència i harmonia amb una part que sigui castellanoparlant.²⁶

²⁶ Analitzem ací una situació processal en base a dues postures lingüístiques. La primera: una de les parts manifesta la seua voluntat de fer-ne ús del seu dret a parlar en la llengua pròpia del territori per participar així en un procediment judicial dut a terme plenament en aquesta llengua. La segona: l’altra part, castellanoparlant, manifesta no entendre la llengua pròpia en la que l’altra part vol que es dugui a terme el procediment.

La Llei Orgànica del Poder Judicial estipula, en aquest cas, que el procediment sigui dut a terme en castellà, sent aquesta la llengua principal del mateix. En canvi, el que nosaltres entenem viable és que, quan una de les parts manifesti la seua voluntat de dur a terme el procediment en la llengua pròpia del territori, i per part del personal jurisdiccional s’accepti fer-ne ús també d’aquesta llengua com a principal en el procediment, es desenvolupen els mitjans d’interpretació previstos en la LOPJ per tal de garantir la participació i enteniment ple de les parts en el procediment. (continua a la següent pàgina)

3. Normes Internacionals i Comunitàries

Arribades a aquest punt, entenem que ressalta evident la transcendència que per part de la Constitució, els Estatuts d'Autonomia i les lleis pròpies de l'àmbit jurisdiccional s'atribueix a la llengua i als drets lingüístics de les persones, sempre presents i salvaguardades en la pluralitat de normes tractades per tal d'assolir la millor comunicació i expressió de les parts d'un procediment jurisdiccional.

Tots aquests texts configuren un règim lingüístic jurisdiccional emmarcat en l'acotament de les llengües pròpies al territori que les reconeix estatutàriament, sent el ciutadà qui, emparat sota aquest règim lingüístic (sempre que estigui en un òrgan jurisdiccional amb seu en aquest territori), té potestat per triar la llengua emprada al procediment jurisdiccional.

Fent un pas més enllà, però, creiem que convé ressenyar també el posicionament de la comunitat internacional respecte als drets lingüístics per poder valorar, posteriorment, l'aproximació a aquest posicionament que per part de les normes internes ressenyades prèviament es fa en l'actualitat.

3.1 Normativa d'interès

En l'ordenament jurídic internacional destaquen la Declaració Universal dels Drets Humans (art. 2) i el Pacte de Drets Civils i Polítics de 1966, [art. 14.3 a) i f), 24.1, 26 i 27], que reconeixen drets lingüístics propis de la societat d'una manera ampla i transversal; així com la Declaració sobre els drets de les persones pertanyents a minories lingüístiques, aprovada per la Resolució 47/135 de l'Assemblea General de les Nacions Unides, el 18 de desembre de l'any 1992.

Es pot entendre que allò més lògic seria que les parts i el personal jurisdiccional feren ús del castellà, com a llengua comú. Es pot entendre també, i aquesta és la nostra postura, que la garantia dels drets lingüístics ben bé val instaurar un servei de interpretació. Doncs l'exercici dels drets lingüístics dels parlants en llengües pròpies, entenem, ha de prevaldre front al nul perjudici que implica participar d'un procediment assistit per un servei de interpretació al castellà. Tal i com ocorre amb l'ús de llengües estrangeres en multitud d'àmbits de la vida pública i també del jurisdiccional.

També la Declaració Universal de Drets Lingüístics²⁷, aprovada a Barcelona l'any 1996, que reconeix el dret a emprar la llengua pròpia en les actuacions jurisdiccionals, documents públics i privats (art. 15.2), i d'una manera més detallada, a fer-ne ús de la llengua pròpia de paraula i per escrit als òrgans jurisdiccionals i a mantenir la llengua d'origen si hi ha canvi de territori en el procediment (art. 20.1). A més, marca com a principi la diversitat lingüística i rebutja, alhora, la homogeneïtzació cultural forçosa.

En el marc europeu, destaca l'art. 14 de la Convenció Europea per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals²⁸, de 4 de novembre de l'any 1950, que prohibeix la discriminació per motius de llengua i pertinença a una minoria nacional²⁹.

Així com la DIRECTIVA 2010/64/UE del Parlament Europeu i El Consell, de 20 d'octubre de 2010 relativa al dret a interpretació i a traducció en els processos penals³⁰, que estableix serveis de traducció i interpretació de qualitat i gratuïts per a tota aquella persona sospitosa o acusada en un procediment penal que no parli o entengui la llengua del mateix.

Per últim dedicarem, per la seua transcendència i sols a aquest text per a no fer massa extens l'anàlisi del compendi normatiu d'aquest Treball, un epígraf individualitzat a la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries.

²⁷ Enllaç a la Declaració Universal de Drets Lingüístics: https://culturalrights.net/descargas/drets_culturals388.pdf (consultat 21/12/2020)

²⁸ Enllaç a la Convenció Europea per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals: <https://www.acnur.org/fileadmin/Documentos/BDL/2002/1249.pdf> (consultat 21/12/2020)

²⁹ URIBE OTALORA, A. *La Protecció de la Llengua Castellana en la Espanya Multilingüe*, Ed. Tirant lo Blanch, València, 2020, pàg. 96.

³⁰ Enllaç al Diari Oficial de la Unió Europea, de data 26/10/2010. I. 280/1, que conté la DIRECTIVA 2010/64/UE DEL PARLAMENT EUROPEU I DEL CONSELL de 20 d'octubre de 2010 relativa al dret a interpretació i a traducció en els processos penals: <https://www.boe.es/doue/2010/280/L00001-00007.pdf> (consultat 21/12/2020)

3.2 Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries

A novembre de l'any 1992 s'acorda i ratifica a Estrasburg pels Estats membres del Consell d'Europa la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries³¹, ratificada per l'Estat espanyol el 15 de setembre de l'any 2001. Carta que conceptua com a "llengua minoritària" aquelles emprades tradicionalment per un nombre de parlants propis d'un Estat inferior a la resta de la població total d'eixe mateix Estat.

Queden reconegudes a conseqüència per l'Estat espanyol (mitjançant l'Instrument de ratificació de la Carta) com a llengües regionals o minoritàries, aquelles declarades com a oficials i pròpies als Estatuts d'Autonomia del País Basc, Catalunya, les Illes Balears, Galícia, el País Valencià i Navarra.

L'art. 7 de la Carta ressenya com a principis i objectius la promoció i defensa de les llengües no oficials i d'aquelles llengües que, inclús sent oficials en territoris d'alguns dels signants, no ho són en altres o també aquelles que, tal i com seria el cas de les llengües pròpies, es troben en manifesta debilitat en comparació amb altres llengües convivents. Declara alhora la possibilitat que han de tindre els i les parlants d'aquestes llengües minoritàries en fer-ne ús de les mateixes tant en la vida privada com la pública, sent aquest un dret imprescriptible. I estipula la prescripció d'aquelles mesures apropiades per a la comprensió mútua entre tots els grups lingüístics de l'Estat, estimulants mitjans de comunicació social per tal d'assolir aquest objectiu.

Es dibuixa ací el que, per a nosaltres, seria la fita primordial a assolir amb la regulació pròpia d'un règim lingüístic en qualsevol territori plurilingüe: la convivència pacífica i respectuosa dels i les parlants de les diverses llengües i l'acceptació, per part de la societat, d'un àmbit plurilingüe coincident, si més no, en una mateixa conversa. Naturalitzar, llavors, la comunicació simultània entre parlants de diverses llengües.

³¹ Enllaç al BOE núm. 222, del 15 de setembre de l'any 2001, que conté la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries. <https://www.boe.es/boe/dias/2001/09/15/pdfs/A34733-34749.pdf> (consultat 21/12/2020).

L'art. 9, dedicat a la Justícia i de màxim interès per a l'objecte d'aquest treball, ressenya els següents principis per a les **circumscripcions** de les autoritats jurisdiccionals:

1. Assegurar que els òrgans jurisdiccionals, a sol·licitud d'una de les Parts (processals), portin el procediment en les llengües regionals o minoritàries.
2. Garantir a l'acusat el dret a expressar-se en la seva llengua regional o minoritària.
3. Assegurar que les demandes i les proves, escrites o orals, no es considerin desestimables pel sol motiu d'estar redactades en una llengua regional o minoritària.
4. Redactar en aquestes llengües regionals o minoritàries, prèvia sol·licitud, els documents relatius a un procediment jurisdiccional, recurrent, si fos necessari, a intèrprets i a traduccions sense despeses addicionals per als interessats.
5. Permetre, quan una Part (processal) en un litigi hagi de comparèixer personalment davant un Tribunal, que s'expressi en la seva llengua regional o minoritària sense incórrer, per això, en despeses addicionals.
6. Les Parts (signants de la Carta; en aquest cas, l'Estat espanyol) es comprometen a fer accessibles, en les llengües regionals o minoritàries, els textos legislatius nacionals més importants i aquells que es refereixen en particular als parlants d'aquestes llengües, tret que ja es disposi d'aquests textos d'una altra manera.³²

III - JURISDICCIO I LLENGUA

1. La jurisdicció i el règim lingüístic dels òrgans jurisdiccionals

Al llarg de la regulació pròpia de l'àmbit jurisdiccional es reconeixen els drets lingüístics que ostenten els territoris amb règim lingüístic propi, garantint-ne l'ús normalitzat i llibertat lingüística a les parts d'un procediment, sempre i quan les

³² Al respecte, més avant en aquest Treball documentem com no consten en el BOE la traducció dels textos legislatius més importants, en un incompliment manifest d'aquest document.

actuacions jurisdiccionals tinguin lloc dins de les fronteres territorials d'aquestes autonomies.

Aquesta previsió, però, fa cas omís a la realitat existent als òrgans jurisdiccionals superiors amb seu única a Madrid. Citem com a exemple el **Tribunal Constitucional**³³, amb seu al carrer Domenico Scarlatti núm. 6 (28003, Madrid); el **Tribunal Suprem**, amb seu a la Plaça Villa de Paris, s/n (28071, Madrid) i l'**Audiència Nacional**, amb doble seu al carrer García Gutiérrez, núm. 1 i Goya, 14 (28004 i 28001, respectivament, i també a Madrid).³⁴

Al tindre, les diverses àrees lingüístiques, una divisió autonòmica (configurada pels Estatuts d'Autonomia de cada regió), decideix el legislador que els òrgans jurisdiccionals s'han d'adscriure, no al seu règim de competència jurisdiccional, sinó a la seua ubicació purament geogràfica. **La llei suprema d'organització jurisdiccional acota, així, l'adscripció lingüística a la demarcació territorial autonòmica.**

Al nostre parer, però, l'adscripció lingüística hauria d'atendre a l'abast territorial de la jurisdicció pròpia de l'òrgan jurisdiccional. Que en el cas d'òrgans propis d'un territori autonòmic o provincial, mantindrien la previsió legislativa actual, però per als òrgans estatals amb seu única, evidentment canviaria.

³³ "Encara quan formalment la Constitució no el considera inclòs dins del Poder Judicial, constitueix autèntic òrgan jurisdiccional, doncs gaudeix d'independència i resol definitiva e irrevocablement els conflictes especials que davant d'ell es plantegen". GIMENO SENDRA, V; DIAZ MARTINEZ, M; CALAZA LÓPEZ, S. *Introducció al Dret Processal*, pàg. 53.

³⁴ Aquesta circumstància també és extensible als Jutjats Centrals d'Instrucció, Jutjats Centrals de lo Penal, Jutjats Centrals de lo Contenciós-Administratiu, Jutjats Centrals de Vigilància Penitenciària i el Jutjat Central de Menors, tots amb jurisdicció a tot l'Estat espanyol i, alhora, seu a Madrid. Per a tractar de delimitar la línia del Treball hem acotat l'estudi a aquells que entenem són òrgans superiors i tenen una rellevància institucional en l'organització jurisdiccional.

La *Carta Europea de les Llengües Regionals i Minoritàries*, exposada prèviament, estipulava en les primeres línies del seu art. 9 que les parts signants es comprometen a respectar els principis lingüístics que emanen de la mateixa Carta dins de les “circumscripcions” pròpies de les autoritats jurisdiccionals. Concretament, en les circumscripcions que el nombre de parlants de llengües pròpies minoritàries i la situació d'aquestes justifiquen aquestes mesures.

Conceptuant aquesta qüestió en la línia indicada a l'objecte d'aquest Treball, la circumscripció pròpia dels òrgans jurisdiccionals indicats s'estén a la totalitat del territori de l'Estat espanyol, doncs és en tot aquest territori on pren eficàcia la seua activitat jurisdiccional.

S'allunya el text comunitari amb aquest concepte, entenem, de l'adscripció territorial autonòmica pròpia de l'Estat espanyol. No estipula, la Carta, que s'apliqui el règim lingüístic que estigui adscrit al territori on està ubicada la seu. Sinó que està fent referència succincta, amb la paraula “circumscripció”, a l'àmbit d'actuació de l'autoritat jurisdiccional. En altres paraules, **als furs vinculats a la ubiqüitat física dels confins territorials**³⁵. A aquell territori al qual s'adscriu i fins on aplega la seua activitat. En definitiva al que nosaltres entenem, en una única paraula, com a “**jurisdicció**”.

Segons la RAE³⁶, “jurisdicció” és el “poder que tenen els jutges i tribunals per a jutjar i fer executar allò jutjat”, és el “terme d'un lloc o província”, és el “territori en el que un jutge exerceix les seues facultats” i és el “territori al que s'estén una jurisdicció”. Ampliant aquesta definició amb el Diccionari panhispànic de l'espanyol jurídic³⁷, la jurisdicció és també la “Competència territorial (...) en quant a poder que exerceix un Estat sobre un espai determinat (...) sotmeses a la seua autoritat”.

³⁵ GIMENO SENDRA, V; DIAZ MARTINEZ, M; CALAZA LÓPEZ, S. *Introducció al Dret Processal*, pàg. 166.

³⁶ Enllaç a la entrada de la paraula “jurisdicció” al Diccionari de la Llengua Espanyola de la Real Acadèmia Espanyola: <https://dle.rae.es/jurisdicci%C3%B3n?m=form> (consultat 21/12/2020)

³⁷ Enllaç a la entrada de la paraula “jurisdicció” al Diccionari panhispànic del espanyol jurídic de l'Associació d'Acadèmies de la Llengua Espanyola: <https://dpej.rae.es/lema/jurisdicci%C3%B3n> (consultat 21/12/2020)

En una definició subscrita per la doctrina, la potestat jurisdiccional emana de la sobirania nacional, sent exercida exclusivament pels jutjats i tribunals, integrats per jutges i magistrats independents, de garantia i tutela dels drets de les persones en el cas concret, jutjant de mode irrevocable i executant allò jutjat.³⁸ Al emanar la potestat jurisdiccional de la sobirania nacional, els límits d'aquesta venen determinats sobiranament; això és, d'una banda quines són les persones sotmeses a ella i d'altra banda, d'importància en la nostra dissertació, quin és el territori fins on aplega.³⁹ Potestat jurisdiccional que, en el cas dels òrgans ressenyats, supera els límits territorials propis de la Comunitat Autònoma de Madrid, aplegant fins a territoris amb règim bilingüe reconegut constitucional i estatutàriament. **Règim de cooficialitat lingüística que atorga uns drets lingüístics a unes persones que els veuen vetats de les més altes instàncies jurisdiccionals a l'Estat espanyol.**

2. Centralisme lingüístic jurisdiccional

Aquest centralisme lingüístic jurisdiccional es fonamenta no tant en el fet de que la seu de tots els òrgans jurisdiccionals superiors amb seu única radiqui a Madrid (fet que trobem certament raonable per motius d'accessibilitat i configuració radial de les infraestructures de transport), sinó en que, **tot i ser òrgans amb jurisdicció plena en tot l'Estat⁴⁰, l'àmbit lingüístic d'aquests és únicament el de la Comunitat Autònoma de Madrid**; excloent així qualsevol altre reconegut als territoris de l'Estat. No existeix, doncs, en aquests, cap reconeixement de drets lingüístics propis de territoris perifèrics amb règim de cooficialitat lingüística. Literalment no els preveuen enlloc. Per això, tal i com hem dit en les primeres línies del treball, entenem que un ciutadà va perdent drets lingüístics conforme va avançant en instàncies jurisdiccionals.

³⁸ GÓMEZ COLOMER, JL; BARONA VILAR, S; MONTERO AROCA, J, *Dret Jurisdiccional I (Part General)*, pàg. 65 i ss

³⁹ GIMENO SENDRA, V; DIAZ MARTINEZ, M; CALAZA LÓPEZ, S. *Introducció al Dret Processal*, pàg. 51.

⁴⁰ GIMENO SENDRA, V; DIAZ MARTINEZ, M; CALAZA LÓPEZ, S. *Introducció al Dret Processal*, pàg. 135.

És així com, al nostre parer, es fa palès un disseny organitzatiu del poder jurisdiccional impropï d'un Estat plurilingüe⁴¹ que respectuós amb les minories lingüístiques, la diversitat cultural i la identitat dels territoris propis de tot l'Estat. D'un Estat que hauria de vetllar pels drets lingüístics reconeguts a la seua Carta Magna, Estatuts d'Autonomia i normes comunitàries.

Una situació que es podria capgirar amb mesures jurídiques i tècniques que habilitin en la seua (única) dels òrgans jurisdiccional esmentats els drets lingüístics propis de la ciutadania bilingüe i també, per exemple, de l'autor d'aquest treball.

Garantint-me el dret a expressar-me en valencià, també en l'exercici de l'advocacia en la seua del Tribunal Suprem.

No tenim cap voluntat de contrariar, però, els preceptes estipulats en la Constitució, que defineix i acota clarament al seu art. 3.2 l'oficialitat de les llengües pròpies al territori de les seues respectives Comunitats Autònomes. Si no més bé, amb l'únic objectiu de no excloure les llengües pròpies d'un àmbit tan sensible com el que indiquem, el que defensem és una aplicació (com ja s'ha dut a terme amb altres llengües a l'àmbit processal) d'un règim lingüístic garantista.

Les pròpies STC 82/1986 (FJ2) i STC 31/2010, de 28 de juny⁴² [FJ14 a)] reconeixen als procediments jurisdiccional la plena validesa jurídica de l'ús de llengües no oficials per qui desconeguin les oficials, per tal d'evitar indefensió⁴³. Creant així un règim lingüístic específic per a un àmbit que ben bé el mereix, el processal.

⁴¹: "Hi hauria que entendre que el Tribunal Suprem no és un Tribunal de la Comunitat de Madrid, sinó de tot un Estat en el que al seu territori es parlen oficialment quatre llengües, i que per això deuria reflectir la pluralitat lingüística que la Constitució reconeix.". NIEVA-FENOLL, J, article "Juí a les Formes", publicat en el Periódico a data 15 de setembre de l'any 2019. Enllaç: https://www.elperiodico.com/es/politica/20190515/juicio-formas-marchena-proceso-soberanista-articulo-jordi-nieva-fenoll-7456559?_twitter_impression=true (consultat 21/12/2020)

⁴² STC 31/2010, de 28 de juny de l'any 2010 (BOE núm. 172, de 16 de juliol de 2010). Enllaç: <http://hj.tribunalconstitucional.es/ca-ES/Resolucion/Show/6670> (consultat 21/12/2020)

⁴³ LOPEZ CASTILLO, A; PUNSET, R. *Llengües i Constitució Espanyola. Tirant Monografies 856*. Ed. Tirant Lo Blanch, València, 2013, pàg. 58.

Amb molta cautela, doncs, considerem que podria ser prudent, per tal de garantir els drets lingüístics reconeguts als Estatuts d'Autonomia, permetre l'ús de les llengües pròpies també als màxims òrgans jurisdiccionals amb seu única a la Comunitat Autònoma de Madrid.

3. STS 459/2019, de 14 d'octubre de l'any 2019

Tenim un cas penal recent d'interès lingüístic per al nostre estudi, la coneguda com a “Sentència del Procés”, transcrita en la STS 459/2019, de 14 d'octubre de l'any 2019.⁴⁴

La Sala Segona del Tribunal Suprem va dur a terme en la Sentència esmentada un pronunciament per respondre la petició de les parts acusades, de substanciar el procediment en la llengua pròpia del territori on residien, això és, en català.

La proposta de part, que entenem tècnicament viable, consistia en habilitar un sistema de traducció simultània que permetés la pràctica de qualsevol acte processal en llengua catalana, sense interferències pròpies del sistema de traducció consecutiva. Propostes emmarcades en aquells preceptes estipulats en la citada Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries.

La Sala, doncs, sí va reconèixer en l'Audiència Preliminar (així ho recull en la pròpia Sentència, punt 3.2, pàgina 69) el dret dels acusats i les acusades a emprar el català, tal i com havien sol·licitat. Però va rebutjar que els interrogatoris del procediment a terceres persones es dugueren a terme en català mitjançant traducció simultània, per l'afectació al principi de publicitat i, tal i com venim

⁴⁴ STS 459/2019, de 14 d'octubre de l'any 2019. Enllaç al document:

http://www.poderjudicial.es/stfls/TRIBUNAL%20SUPREMO/DOCUMENTOS%20DE%20INTER%20C3%89S/Sentencia%20459_2019.pdf (consultat 21/12/2020)

Als Fonaments de Dret de la STS 459/2019, de 14 d'octubre de l'any 2019, trobem l'apartat A) “Vulneració de Drets Fonamentals” i, dins del mateix, l'Apartat 3, “El dret a la utilització de la llengua catalana com a llengua del procés i la obligada remissió de la present causa als tribunals de Catalunya (drets a la tutela judicial efectiva, a un procés amb totes les garanties i a la defensa, art. 24.1 i 2 CE). Pàg. 68 de la Sentència.

indicant al llarg d'aquest treball, perquè el plurilingüisme a l'Estat espanyol està construït normativament sota una delimitació territorial autonòmica.

La doctrina recolza el principi de publicitat com un dret fonamental, una potestat del ciutadà d'accés a un procés públic amb totes les garanties. Distingint dos tipus de publicitat: l'absoluta (immediata, amb assistència directa del públic, o mediata, emprant els mitjans de comunicació) i la relativa (directa, si les parts estan autoritzades a intervenir, o indirecta, si se'ls informa del contingut de l'acte amb posterioritat).⁴⁵

La Sala va considerar, doncs, que el principi de publicitat quedava limitat en les seues vessants absolutes, doncs, segons manifesta en la Sentència "3.2.1.- *Admetre l'exigència d'auriculars (...) haguera implicat el sacrifici del principi de publicitat. (...) haguérem exclòs de forma injustificada a totes aquelles persones que, estant a la sala de juís o seguint la retransmissió televisada en el procés, no tingueren al seu abast aquest dispositius*".⁴⁶

Sense ser experts en la matèria, però sí usuaris de contingut audiovisual, sabem que si en una emissió televisiva (ja sigui artística, parlamentària, esportiva, d'àmbit privat, públic, etc.) s'empra un servei de traducció, la imatge televisiva pot transmetre simultàniament sense cap tipus de problema l'àudio original i l'àudio de la traducció. Fent possible escoltar traduïdes en directe al castellà unes declaracions fetes en anglès, per exemple, en la roda de premsa d'un partit de la *Champions League*⁴⁷.

No entenem, doncs, que el Tribunal Suprem no pugui adoptar aquest sistema en la retransmissió televisiva d'aquest procediment. Sobretot quan el propi Tribunal emetia una senyal de la Sala de vistes força professional⁴⁸.

⁴⁵ GIMENO SENDRA, V; DIAZ MARTINEZ, M; CALAZA LÓPEZ, S. *Introducció al Dret Processal*, pàg. 355.

⁴⁶ STS 549/2019, de 14 d'octubre de l'any 2019. FJ A) 3.2.1. pàg. 69.

⁴⁷ Enllaç d'una roda de premsa on es mostra, tècnicament, un sistema de traducció que es podria haver implementat a la Sala de Vistes del Tribunal Suprem: https://www.youtube.com/watch?v=LWvdkP-Vsyk&ab_channel=DiarioAS (consultat 21/12/2020)

⁴⁸ "El Juicio del Procés será televisado. Se facilitará señal institucional de televisión de forma gratuita a los medios interesados, además de ser emitido en directo desde la web del Tribunal

D'una banda, com a mesura per garantir els drets lingüístics en aquest procediment jurisdiccional penal hagués bastat, entenem, acordar la prestació del servei d'interpretació amb qualsevol cadena televisiva (RTVE, per exemple). D'altra banda, per tal de garantir el principi de publicitat absoluta i immediata, hagués estat suficient amb emetre online la imatge amb l'àudio corresponent a les interpretacions i facilitar, a més, terminals d'emissió d'aquesta mateixa senyal auditiva a les persones no catalanoparlants presents en la Sala. Terminals com els que es faciliten a les sales de conferència, per exemple, de la Universitat Jaume I.

Tot i ser aparentment senzilla la viabilitat tècnica, ni aquesta fou implantada per tal de desenvolupar el procediment en llengua catalana, ni en cap moment va tindre en consideració el Tribunal la possibilitat d'ús del català per part de les persones intervinents que no foren les acusades en el concret moment de declarar.

I per això volem incidir en una qüestió que, en la nostra opinió, és de suma importància. Els drets lingüístics, entenem, de ser reconeguts, no ho haurien de ser sols de la part passiva del procediment tal i com va fer la Sala Segona del Tribunal Suprem. Doncs els drets lingüístics són de la ciutadania. També dels testimonis, perits, advocats, etc. residents a Catalunya i catalanoparlants, en aquest cas.

Acotar un dret lingüístic a la condició d'acusat o acusada és, sempre al nostre parer, insuficient. I no arriba als mínims estipulats pels pactes i acords comunitaris i internacionals anteriorment exposats.

A més, la Sentència reflexa que els acusats, tot i tindre opció d'expressar-se en català, ho van fer en castellà. I que per tant, entén el tribunal que el juí es va dur a terme en absoluta normalitat i respecte pels drets lingüístics, doncs cap acusat va mostrar en els interrogatoris cap dificultat d'enteniment del castellà.

Supremo". Noticia de Público, del dia 09/02/2019. Enllaç: <https://www.publico.es/politica/tribunales/proces-juicio-proces-sera-televisado.html> (consultat 21/12/2020).

Aprofitant aquesta afirmació, volem arribar a una de les conclusions clau del treball: **l'ús de la llengua pròpia és un dret** i, per tant, dista molt de ser una qüestió merament “simbòlica o afectiva”.⁴⁹

I jurídicament, l'exercici d'aquest dret **no es deuria presentar com una potestat disjuntiva vers l'ús del castellà.**

Que una persona conegui i sàpiga expressar-se en castellà, no inhabilita la seua potestat per a exercir el dret a parlar en la llengua pròpia. Que els acusats empraren el castellà de manera íntegra en les seues intervencions, no fa decaure els seus drets lingüístics. No compartim que es plantejarà per part del Tribunal Suprem aquesta situació com una dicotomia entre l'ús del castellà o de les llengües pròpies.

Els acusats, a més, no van sol·licitar sols parlar en català, sinó que la llengua del procediment fora el català. I considerem, al ser manifest que l'òrgan jutjador no tenia coneixements d'aquesta llengua, que un bon servei tècnic d'interpretació hagués sigut suficient per poder correspondre a aquesta petició.

Que a un procediment que naix d'uns fets ocorreguts a un territori en un règim de cooficialitat lingüística, que compta amb una gran multitud de persones implicades i amb imperatiu legal de participar del procediment (no sols com a acusades, insistim, sinó també persones que van ser nomenades a declarar, perits, tècnics, etc.) i, si se'ns permet, en el procediment jurisdiccional amb major repercussió mediàtica en la història de la democràcia de l'Estat espanyol, no s'habiliti un sistema d'interpretació per garantir els drets lingüístics de les persones, creiem que evidència la poca regulació al respecte que hi ha a l'Estat espanyol en matèria de garanties lingüístiques. I, per descomptat, evidencia el nivell d'implicació que té el poder judicial i els òrgans jurisdiccionals amb seu única a Madrid, en matèria lingüística.

⁴⁹URIBE OTALORA, A. *La Protecció de la Llengua Castellana en la Espanya Multilingüe*, pàg. 202. Ressalta que “La importància simbòlica i afectiva de una llengua cooficial no pot ser obstacle per no complir amb el mandat constitucional, que estableix l'espanyol com a llengua oficial, comú a tots els espanyols.”

La Sala Segona del Tribunal Suprem considera correctament adscrita al règim lingüístic (en concret, a l'àmbit específic de cooficialitat per territoris autonòmics) la decisió de rebutjar la petició de les parts acusades que els seus lletrats els formularen preguntes en català. Entenent, clar, que les actuacions jurisdiccionals en aquest cas són dutes a terme en una regió on l'únic idioma oficial és el castellà.

Aquest rebuig es produeix en compliment de l'imperatiu legal del ja citat art. 231.1 de la LOPJ que proclama que el castellà serà l'idioma emprat en les actuacions jurisdiccionals, a excepció de trobar-se els actes processals practicats en un territori amb règim lingüístic de cooficialitat. I expressa el TS que, per tant, al estar la seua seu fora de l'àmbit territorial català, això explica i justifica l'exclusió de la llengua pròpia de les parts interessades en el procediment jurisdiccional.

Conclou el Tribunal fent menció a l'art. 9 de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries, estipulant que la limitació territorial en l'àmbit de les comunitats autònomes dicta la línia a la qual han d'ajustar-se. I que l'ordenament jurídic no atorga un dret incondicional a l'ús de la llengua pròpia d'una comunitat autònoma en actuacions processals desenvolupades fora del territori que li resulti propi. Sent el territori autonòmic, remarcuem una volta més, el que opera jurídicament com a vertader criteri delimitador i límit de l'oficialitat lingüística de les llengües pròpies.

Aquesta idea fou recolzada prèviament per la STC 31/2010, de 28 de juny, que estipula que el criteri territorial rellevant a efectes de delimitar la cooficialitat d'una llengua autonòmica és la seu de l'autoritat, i no així l'abast territorial de la seua respectiva competència.

Fet que, tot i tindre encaix legal en el nostre ordenament jurídic, al nostre parer, evidència una restricció de drets lingüístics. I insistim en tornar a posar el focus d'atenció en la nostra tesi: creiem que amb aquesta regulació i doctrina jurisprudencial es limita el dret de la ciutadania estatutàriament bilingüe a triar en plena llibertat la llengua en la qual expressar-se. Considerant aquesta situació especialment greu al tractar-se del màxim òrgan jurisdiccional.

Vetar les llengües pròpies d'un òrgan jurisdiccional amb seu única a Madrid, sent a més, aquest, l'òrgan de màxima rellevància jurisdiccional, per molt ajustat a dret que estigui, al nostre parer dista molt de ser just.

El Tribunal Constitucional a la STC 31/2010, de 28 de juny, considera que reconèixer les llengües pròpies més enllà del territori autonòmic on resideix la seua seu, això és, en aquest cas, regir-se per l'abast territorial de la seua jurisdicció (que és el que nosaltres considerem just) implicaria la subjecció de tots els òrgans d'àmbit estatal als efectes de cooficialitat de totes les llengües autonòmiques en qualsevol punt del territori espanyol.

Malgrat la postura del TC, que evidentment respectem, nosaltres volem expressar una lectura diferent. Els òrgans executius, legislatius, jurisdiccionals i, en general de les administracions públiques, habitualment tenen seus diverses o seus amb competència adscrita a un territori municipal, provincial o, com a màxim, autonòmic. Parlem des de Parlaments autonòmics, Departaments Provincials de Tràfic fins a Delegacions de Govern, com a exemple. En tot cas, òrgans adscrits a un règim lingüístic autonòmic de manera normalitzada.

En el cas de l'administració de justícia, quan un òrgan jurisdiccional té pluralitat d'homòlegs, és raonable que el règim lingüístic sigui adscrit a la ubicació pertinent de la seu pròpia de cada un dels òrgans. No seria raonable ni es demana en aquest treball que una Audiència Provincial gallega parli en euskera i una extremeña, en valencià.

En el cas d'òrgans jurisdiccionals amb seus úniques a la capital de l'Estat espanyol entenem, però, que convindria que garantiren tots els règims lingüístics adscrits a ells pel seu àmbit competencial. Fet que, al nostre parer, en cap cas desvirtuaria la resta de règims lingüístics d'òrgans de l'Estat, ni produiria obligatorietat a tots aquests òrgans de conèixer totes les llengües pròpies. Res més lluny de la realitat.

4. Traducció i interpretació en les actuacions jurisdiccionals

Convé remarcar la STC 105/2000, de 13 d'abril⁵⁰, fruit d'un recurs d'inconstitucionalitat interposat contra alguns preceptes de *la Llei Orgànica 16/1994, de 8 de novembre, per la que se reforma la Llei Orgànica 6/1985, de 1 de juliol, del Poder Judicial*. En aquesta Sentència, el Tribunal Constitucional va interpretar que la redacció de l'art. 231.4 LOPJ no implica una prohibició ni limitació de les facultats dels jutges i magistrats per a sol·licitar la traducció de la documentació pròpia del procediment. Per la qual cosa, es declara constitucional la potestat de traducció de documentació en llengües pròpies amb les que el personal jurisdiccional no trobi una comprensió completa.

La LEC preveu el mecanisme d'intervenció d'un intèrpret quan alguna persona desconegui el castellà o la llengua oficial pròpia de la Comunitat, per al cas que aquesta fora interrogada o prestés declaració, o quan fora precis fer-la conèixer una resolució (art. 143.1 LEC).⁵¹

Aquest mecanisme, que en termes logístics i tècnics no presenta cap dificultat, podria garantir els drets lingüístics de la població adscrita a territoris en règim lingüístic de cooficialitat en els termes plantejats al llarg d'aquest Treball de Final de Màster.

Ben és cert que l'ordenament jurídic obliga a emprar el castellà en detriment de les llengües pròpies als procediments jurisdiccionals dels òrgans amb seu única a Madrid. La qüestió que plantejem és: no seria apropiat que l'ordenament jurídic vetllés pels drets lingüístics, ampliant-los? Front a una fal·laç dicotomia de tria entre l'ús de llengües pròpies o l'ús del castellà com a llengua comuna, nosaltres proposem la convivència als òrgans jurisdiccionals amb seu única a Madrid de totes les llengües cooficials reconegudes als diversos territoris.

⁵⁰ STC 105/2000, de 13 d'abril de l'any 2000 (BOE núm. 119, de 8 de maig de 2010). Enllaç: <http://hj.tribunalconstitucional.es/es-ES/Resolucion/Show/4089> (consultada 21/12/2020)

⁵¹ ASECIO MELLADO, JM; CALAZA LÓPEZ, S; CUADRADO SALINAS, C; DOIG DÍAZ, Y; FERNÁNDEZ LÓPEZ, M; FUENTES SORIANO, O; LÓPEZ YAGÜES, V; OCHOA MONZÓ, V; RIZO GÓMEZ, B; RUIZ DE LA CUESTA FERNÁNDEZ, S. *Introducció al Dret Processal*, pàg. 217.

El Tribunal Suprem com a cresol de la realitat lingüística plural i diversa present a l'Estat espanyol.

I com fer possible aquesta convivència? Amb intèrprets, sent aquest un element plenament vàlid instaurat a l'àmbit jurisdiccional.

Actualment als procediments penals, per tal de garantir el dret de defensa de les persones acusades, es necessària la correcta comprensió de l'interessat, ja sigui estranger (STEDH de 21 de febrer de 1984, Oztürk contra la RFA⁵², relativa a la gratuïtat dels serveis de traducció: 58. “per a qualsevol persona qui no pugui parlar o entendre la llengua emprada en aquesta cort, el dret a rebre l'assistència gratuïta d'un intèrpret, sense ser reclamat posteriorment el pagament del cost ocasionat”) com espanyol (STC 74/1987, de 23 de gener⁵³); per la qual cosa es garanteix l'assistència d'un intèrpret en cas que hi haja desconeixement absolut del castellà.

No hi ha assistència d'intèrpret, però, en cas que sí hi hagi coneixement del castellà⁵⁴ (STC 2/1987, de 21 de gener⁵⁵).

La garantia d'un procediment just i l'exercici de la adequada defensa comporta, doncs, assegurar la comprensió de l'acusat del sentit i significat dels actes processals realitzats i les imputacions efectuades, independentment de la classe de procés, la qual cosa suposa la intervenció d'un intèrpret quan sigui necessària per a garantir la efectivitat d'aquests drets.⁵⁶

⁵² European Court of Human Rights, Plenary. CASE OF OZTÜRK V. GERMANY (Application no. 8544/79). Judgment. Strasbourg, 21 February 1984. Enllaç a la sentència: <http://hudoc.echr.coe.int/spa?i=001-57553> (consultat 21/12/2020)

⁵³ STC 74/1987, de 25 de maig de l'any 1987 (BOE núm. 137, de 9 de juny de 1987). Enllaç: <http://hj.tribunalconstitucional.es/es-ES/Resolucion/Show/806> (consultat 21/12/2020)

⁵⁴ GIMENO SENDRA, V; DIAZ MARTINEZ, M; CALAZA LÓPEZ, S. *Introducció al Dret Processal*, pàg. 255.

⁵⁵ STC 2/1987, de 21 de gener de l'any 1987 (BOE núm. 35, de 21 de gener de 1987). Enllaç: <http://hj.tribunalconstitucional.es/es-ES/Resolucion/Show/734> (consultat 21/12/2020)

⁵⁶ GIMENO SENDRA, V; DIAZ MARTINEZ, M; CALAZA LÓPEZ, S. *Introducció al Dret Processal*, pàg. 280.

Aquesta garantia i aquest mecanisme s'articula a l'empara del dret de les persones a la defensa i a ser informades de l'acusació formulada contra elles de l'art. 24.2 de la Constitució espanyola.

Existint, insistim, aquest mecanisme i sent d'ús habitual en l'administració de justícia, plantejem: no seria adient implantar-lo també vers les llengües pròpies, almenys en els òrgans jurisdiccionals amb seu única, per tal de garantir els drets lingüístics recollits en la Constitució i Estatuts d'autonomia dels residents a territoris bilingües?

L'especial respecte que enuncia l'art. 3.3 de la Constitució vers les llengües pròpies, no justificaria sobradament ampliar aquest mecanisme d'intèrprets per tal de garantir i no excloure d'aquests òrgans jurisdiccionals la pluralitat lingüística existent innegablement arreu del territori espanyol?

Nosaltres, clar, entenem que sí.

IV - LLENGÜES PRÒPIES EN L'EXERCICI DE L'ADVOCACIA

Analitzat l'àmbit jurisdiccional, ens centrem en l'àmbit propi de l'exercici de l'advocacia per tractar de deixar constància sobre quina és la possibilitat real i actual de fer-se'n ús de les llengües pròpies en aquest àmbit professional. Tractant de desmitificar també la idea de que actualment en determinats territoris es dificulta l'ús del castellà⁵⁷.

⁵⁷ URIBE OTALORA, A. *La Protecció de la Llengua Castellana en la Espanya Multilingüe*, pàg. 213.

1. Advocacia

En una primera recerca, trobem que no es fa cap referència en matèria de drets lingüístics en cap norma bàsica pròpia de l'Advocacia, a saber:

- Estatut General de l'Advocacia Espanyola.⁵⁸
- Codi Deontològic de l'Advocacia Espanyola.⁵⁹
- Estatut de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de València⁶⁰.
- Estatut de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Castelló⁶¹.

No sols això, sinó que a consulta⁶² dirigida al Consell General de l'Advocacia Espanyola sobre la disponibilitat del Codi Deontològic i Estatut General de la Advocacia espanyola en diverses llengües pròpies, la resposta⁶³ fou que sols disposaven dels mateixos en la llengua castellana.

⁵⁸ Enllaç a l'Estatut General de l'Advocacia Espanyola: <https://www.abogacia.es/wp-content/uploads/2012/06/Estatuto-General-de-la-Abogacia-Espanola-1.pdf> (consultat 21/12/2020)

⁵⁹ Enllaç al Codi Deontològic de la Advocacia Espanyola: <https://www.abogacia.es/wp-content/uploads/2019/05/Codigo-Deontologico-2019.pdf> (consultat 21/12/2020)

⁶⁰ Enllaç a l'Estatut de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de València: <https://www.icav.es/bd/archivos/archivo9865.pdf> (consultat 21/12/2020)

⁶¹ Enllaç a l'Estatut de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Castelló: https://icacs.com/wp-content/uploads/2020/01/EstatutsICACSValencia_v02.pdf (consultat 21/12/2020)

⁶² Consulta duta a terme a data 20 d'agost de l'any 2020, dirigida al Consell General de l'Advocacia espanyola, amb la següent petició: "voldria sol·licitar, per motius acadèmics, l'Estatut General de l'Advocacia Espanyola i el Codi Deontològic de l'Advocacia Espanyola en valencià, català i euskera.". S'adjunta la consulta com a **DOCUMENT N°1**.

⁶³ Resposta per part del Consell General de l'Advocacia espanyola, a data 31 d'agost de l'any 2020, amb el següent contingut: "Molt Sr. Meu: Faig acta de recepció al seu escrit de data 20 d'agost de 2020, registrat d'entrada en aquest Consell General el següent dia 21, amb el nombre de registre 009143, i sent comunicar-li que sols disposem dels texts que ens sol·licita en castellà.". S'adjunta la resposta com a **DOCUMENT N°2**.

2. Consell General del Poder Judicial

No va ser aquesta, però, l'única consulta o recerca que es va dur a terme.

El Consell General del Poder Judicial emet un informe anual on, a voltes, es reflecteixen circumstàncies pròpies de qüestions i incidències lingüístiques ocorregudes als òrgans jurisdiccionals.

A la Memòria Anual de l'any 2020 (corresponent a l'any 2019)⁶⁴, es fa referència en la pàgina 203 a un “informe sobre l'ús de les llengües cooficials en la presentació de queixes, reclamacions i suggeriments al Consell General del Poder Judicial”. Per ser recent i d'interès evident per a aquest treball, aquest informe fou sol·licitat⁶⁵ al Consell General del Poder Judicial el dia 13 d'octubre de l'any 2020.

Aquesta sol·licitud, tot i estar justificada acadèmicament, fou inadmesa⁶⁶ a data 15 d'octubre de l'any 2020 pel Secretari General, En José Luis de Benito y Benítez de Lugo, per la qual cosa no es pot incloure en aquest treball cap conclusió relativa al contingut d'aquest informe.

Cal ressenyar al respecte del Consell General del Poder Judicial que en el seu web⁶⁷, tot i habilitar una pestanya desplegable per a triar entre diverses llengües pròpies, al clicar en qualsevol d'aquelles surt el següent missatge:

⁶⁴ Enllaç a la Memòria Anual de l'any 2020 (corresponent a l'any 2019): <http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Poder-Judicial/Consejo-General-del-Poder-Judicial/Actividad-del-CGPJ/Memorias/Memoria-anual-2020--correspondiente-al-ejercicio-2019-> (consultat 21/12/2020)

⁶⁵ Adjuntem com a **DOCUMENT N°3** el rebut pertinent a aquesta sol·licitud.

⁶⁶ Adjuntem com a **DOCUMENT N°4** l'Acord segons el qual no fou admesa a tràmit la sol·licitud.

⁶⁷ Enllaç al web del CGPJ: http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Poder_Judicial (consultat 21/12/2020)

Des de poderjudicial.es estem fent un gran esforç perquè tota la informació del portal estigui disponible en els diferents idiomes.

Si us plau, dispensi si algun dels continguts encara no ha estat traduït.

Una volta escollit l'idioma, els únics continguts que apareixen en català són els títols i alguns epígrafs, no així el contingut dels mateixos. Per la qual cosa, realment, l'únic idioma habilitat plenament al seu web és el castellà.

3. Butlletí Oficial de l'Estat

A banda de les normes internes de l'advocacia, vam procedir a consultar⁶⁸ al BOE sobre la existència de les normes bàsiques de l'Estat en les llengües pròpies. Parlem de la Constitució espanyola, el Codi Civil i Penal, Llei d'Enjudiciament Civil o Criminal, Llei pròpies dels procediments administratius i règim jurídic del sector públic, etc.

En resposta per part del BOE, se'ns va ressenyar la existència d'un conveni⁶⁹ de col·laboració entre el Govern valencià i el de l'Estat espanyol, emmarcat en els diversos acords amb altres governs autonòmics, en base a l'art. 1.2 del *Real Decret 486/1997, de 14 d'abril, sobre publicació de les Lleis en les llengües cooficials de les Comunitats Autònomes*⁷⁰; conveni que regula un procediment de traducció dels textos i la configuració de una comissió de seguiment.

⁶⁸ Adjunten en un mateix **DOCUMENT N°5** la consulta de data 24/11/2020 i la resposta de data 25/11/2020, per part del Servei d'Atenció al Ciutadà del Butlletí Oficial de l'Estat.

⁶⁹ Enllaç al BOE núm. 312, de 29 de desembre de l'any 2000, que conté el Conveni de col·laboració entra l'Administració General de l'Estat i la Generalitat Valenciana per a la publicació de les Lleis en llengua valenciana: <https://www.boe.es/boe/dias/2000/12/29/pdfs/A46621-46622.pdf> (consultat 21/12/2020)

⁷⁰ Enllaç al BOE núm. 92, de 17 d'abril de 1997, que conté el Real Decret 489/1997: <https://www.boe.es/buscar/pdf/1997/BOE-A-1997-8204-consolidado.pdf> (consultat 21/12/2020)

Constatem en aquestes línies l'existència d'una versió catalana⁷¹ i gallega⁷² de la publicació al BOE a data 5 de febrer de l'any 2000 de la Llei d'Enjudiciament Civil, no sent presents aquestes llengües en el web adscrit al text consolidat⁷³. Fet habitual, de fet, trobar els textos consolidats exclusivament en castellà.

Entenem que una situació d'equivalència real entre l'ús del castellà i les llengües pròpies seria tindre accés al text consolidat, com és el cas emprat d'exemple, de la LEC en valencià, i no sols a una traducció duta a terme l'any 2000. Ja que, des d'aquell moment s'ha dut a terme més de una seixantena de modificacions del text original que no han estat contemplades en les versions traduïdes.

4. Tribunal Constitucional

Per registre d'entrada electrònic⁷⁴, vam procedir a consultar⁷⁵ al Tribunal Constitucional sobre la presència de les llengües pròpies dins de la seua organització. Tant en els actes de caire jurisdiccional com en els actes institucionals, així com si disposaven d'un servei propi de traducció de les llengües pròpies.

⁷¹ Enllaç al BOE Suplement núm. 2, de 5 de febrer de l'any 2000, que conté la versió en català de la Llei d'Enjudiciament Civil: https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2000/02/05/pdfs/A00223-00372.pdf (consultat 21/12/2020)

⁷² Enllaç al BOE Suplement núm. 2, de 5 de febrer de l'any 2000, que conté la versió en gallec de la Llei d'Enjudiciament Civil: https://www.boe.es/boe_gallego/dias/2000/02/05/pdfs/A00171-00320.pdf (consultat 21/12/2020)

⁷³ Enllaç a l'apartat del BOE propi de la Legislació Consolidada de la Llei d'Enjudiciament Civil, on no consta cap versió en llengua pròpia: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2000-323> (consultat 21/12/2020)

⁷⁴ Adjuntem com a **DOCUMENT N°6** l'acta de recepció pertinent a aquesta consulta.

⁷⁵ Consulta duta a terme a data 4 de setembre de l'any 2020. Adjuntem com a **DOCUMENT N°7** l'escrit remés al Tribunal Constitucional.

El dia 2 d'octubre de l'any 2020 va tindre lloc la Resolució⁷⁶ per part de la Secretaria General del Tribunal Constitucional en relació a la petició formulada, deixant palès que el castellà és la llengua única que ha de emprar el Tribunal Constitucional.

Subscriu el Tribunal Constitucional, però, que els documents emanats d'òrgans jurisdiccionals de territoris bilingües en llengua pròpia tindran validesa sense necessitat de traducció al castellà, i que la gent que desconegui el castellà, llengua oficial de l'Estat, podran ser assistits per intèrpret.

Es constata l'existència d'un mecanisme d'interpretació que, tal i com hem fonamentat en apartats precedents a aquest, podria garantir també tècnicament l'ús de les llengües pròpies en cas que el ciutadà ho desitgi. Garantint així, a la seu del Tribunal Constitucional, els drets lingüístics reconeguts arreu de l'Estat espanyol.

Per últim, de gran interès és la següent afirmació de la Secretaria General en relació a la qüestió lingüística dins de l'àmbit administratiu propi d'aquest Tribunal. Estipula aquest òrgan que no s'ha contemplat ni en la LOTC ni en el *Reglament d'organització i personal del Tribunal Constitucional* una regla vers quina llengua emprar. I que, davant l'absència d'una regla específica pròpia, l'activitat administrativa del Tribunal ha de desenvolupar-se en castellà, al no estar la seu del Tribunal Constitucional en un territori autonòmic amb règim de cooficialitat lingüística.

Fet que fa, si més no, reforçar la idea que el castellà té una posició jurídica de privilegi front les llengües pròpies que cada volta són més minoritàries. També així a l'àmbit jurisdiccional, a causa, en part, de la configuració jurídica duta a terme vers les llengües pròpies. L'ús de les quals està força restringit dins dels majors àmbits institucionals i jurisdiccionals de l'Estat.

⁷⁶ Adjuntem com a **DOCUMENT N°8** la resposta de data 2 d'octubre de l'any 2020, signada per En Juan Carlos Duque Villanueva, Secretari General Adjunt del Tribunal Constitucional.

V – CONCLUSIONS

Partint de la premissa exposada a la introducció i fruit del estudi, anàlisi de continguts i desenvolupament del present Treball de Final de Màster hem pogut arribar a les següents conclusions.

1^a.- La cooficialitat lingüística no situa realment en una posició igualitària al castellà i a les llengües pròpies. Hi ha trets diferenciadors que desemboquen en una superioritat del castellà, sota el pretext de ser llengua comú de tots els espanyols i espanyoles.

2^a.- Que el castellà sigui la llengua comú i que una persona conegui el castellà a la perfecció, no hauria de servir com a justificació del vet dels seus drets lingüístics.

3^a.- És tècnicament viable garantir els drets lingüístics a les instàncies judicials superiors d'òrgans amb seu única a la Comunitat Autònoma de Madrid, respectant i salvaguardant el principi de publicitat.

4^a.- Per a obtenir una regulació jurídica més justa amb els drets lingüístics, l'adscripció lingüística dels màxims òrgans jurisdiccionals hauria de ser d'acord a la seua jurisdicció.

5^a.- Convindria introduir, al nostre parer, a l'art. 3 del Codi Deontològic de l'Advocacia Espanyola la possibilitat d'exercir la professió en les llengües cooficials segons l'abast de les competències dels òrgans jurisdiccionals. També a l'Estatut General de l'Advocacia Espanyola convindria incloure el dret a exercir la professió emprant les llengües pròpies, tant als òrgans dels territoris bilingües com als de jurisdicció plena a l'Estat espanyol i seu a la Comunitat Autònoma de Madrid. De la mateixa manera, convindria fer una modificació en aquest cas de la Llei Orgànica del Poder Judicial per tal d'ajustar el règim lingüístic dels òrgans jurisdiccionals no al territori autonòmic on radica la seua seu, sinó com hem argumentat, a l'abast de la seua jurisdicció.

Informacion

De: Abogacia.es <comunicacion@abogacia.es>
Enviado el: 20 agosto 2020 19:37
Para: informacion@abogacia.es
Asunto: Abogacía Española | Página de Contacto

DE : LORENZO CUMBA DE LA ROSA <al227236@uji.es>

CONSULTA: Otro|
DESTINATARIO: No lo sé
PERFIL: Ciudadano/a
COLEGIO: Castellón|
MENSAJE : Bon dia,

voldria solicitar, per motius acadèmics, l'Estatut General de l'Advocacia Espanyola i el Codi Deontològic de la Advocacia Espanyola en valencià, català i euskera.

Agraïnt la seua atenció, rebin una cordial salutació.

Lorenzo Cumba de la Rosa

TÉRMINOS & SERVICIOS: on

--

Este mensaje se ha enviado desde el [formulario de contacto](#) en [Abogacía Española](#)

Madrid, a 31 de agosto de 2020

LORENZO CUMBA DE LA ROSA < al227236@uji.es >

Muy Sr. mío:

Acuso recibo a su escrito de fecha 20 de agosto de 2020, registrado de entrada en este Consejo General el siguiente día 21, con el número de registro 009143, y siento comunicarle que solo disponemos de los textos que nos solicita en castellano.

Atentamente,

MP/LBR

Le comunicamos que los datos recabados serán objeto de tratamiento y de conformidad con en el artículo 13 del Reglamento General de Protección de datos (Reglamento 2016/679 de 27 de abril de 2016 relativo a la protección de las personas físicas en lo que respecta al tratamiento de datos personales y a la libre circulación de estos datos) y del Art 11 de la Ley Orgánica 3/2018, de 5 de diciembre, de Protección de Datos Personales y garantía de los derechos digitales. le informamos de lo siguiente:

Responsable: Consejo General de la Abogacía Española, Paseo de Recoletos, 13, 28004 – Madrid. informacion@abogacia.es

Finalidad: Gestión y control de cualquier tipo de consulta relacionada con la situación particular al objeto de indicarle el organismo público o privados, órgano administrativo o profesional a quien deberá acudir para obtener una respuesta a su solicitud.

Derechos: El interesado podrá ejercer los derechos de acceso, rectificación o supresión, limitación, oposición o en su caso la solicitud de portabilidad de sus datos ante el mencionado Responsable y en la dirección indicada. Para ello podrá dirigirse ante el Responsable por correo postal, acompañando a su solicitud una copia de DNI, o enviando un correo electrónico que incluya firma electrónica, con el objeto de acreditar su identidad, a informacion@abogacia.es.

Más información: <https://www.abogacia.es/privacidad/>

Solicitud de acceso a la información pública

Será resuelta por la Unidad de Información como órgano inicial de decisión y por el Secretario General en el caso de denegación.

[Para más información consulta el protocolo de integración en la organización interna del Consejo General del Poder Judicial de la gestión de solicitudes de información de los ciudadanos \(Acuerdo de 18 de noviembre de 2014, de la Comisión Permanente del CGPJ\) \(BOE 09-12-2014\) \[/stfls/CGPJ/TRANSPARENCIA/FICHEROS/20141215 Ac CP 18 nov 2014 Protocolo acceso transparencia.pdf\]](#)

Solicitud de acceso a la información pública

Acuse de recibo

La solicitud 2020034544 se ha realizado correctamente

Respuesta:

Id de registro: 2020034544 **Fecha de registro:** 13/10/2020 **Hora de registro:** 09:34:16

Datos Personales:

Nombre y Apellidos: LORENZO CUMBA DE LA ROSA **DNI:** 20482220F **Contacto:** Email **Email:** al227236@uji.es

Datos del acceso

Información que solicita: Buenos días, en la Memoria Anual del año 2020 (referida al curso 2019) se hace referencia a un "Informe sobre el uso de lenguas cooficiales en la presentación de quejas, reclamaciones y sugerencias al Consejo General del Poder Judicial". Podrían remitirme dicho informe, con motivos académicos por favor? Muchas gracias de antemano. Un cordial saludo, Lorenzo Cumba de la Rosa

Modo en el que desea recibir la información: Email **Email:** al227236@uji.es

Documentación a adjuntar:

Número de documentos adjuntos: 0

IMPRIMIR

Copyright © Consejo General del Poder Judicial

ACUERDO DEL SECRETARIO GENERAL, P.D. DE LA COMISIÓN PERMANENTE (ACUERDO 18/11/2014, BOE 9/12/2014)

Inadmisión a la información en relación con la solicitud de acceso 143/2020, Lorenzo Cumba de la Rosa.

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

1. Se ha recibido en fecha 13 de octubre de 2020, solicitud de acceso a la información pública que fue registrada con número 143/2020, en la que solicitaba la siguiente información: *"en la Memoria Anual del año 2020 (referida al curso 2019) se hace referencia a un "Informe sobre el uso de lenguas cooficiales en la presentación de quejas, reclamaciones y sugerencias al Consejo General del Poder Judicial."*
2. La Ley 19/2013, de Transparencia, Acceso a la Información Pública y Buen Gobierno, de 9 de diciembre, establece en su artículo 18.1, letra b), que se inadmitirán a trámite, mediante resolución motivada, las solicitudes *"referidas a información que tenga carácter auxiliar o de apoyo como la contenida en notas, borradores, opiniones, resúmenes, comunicaciones e informes internos o entre órganos o entidades administrativas."*
3. En el presente caso, la información solicitada, al tratarse de un informe interno, resulta incluida dentro de los supuestos del artículo anteriormente mencionado, por lo que procede inadmitir a trámite la solicitud.
4. El presente acuerdo se adopta por el Secretario General del Consejo General del Poder Judicial, en virtud de delegación realizada por su Comisión Permanente, en Acuerdo de fecha 18 de noviembre de 2014 (BOE del 9 de diciembre). Contra el mismo proceden los recursos que proceden contra las decisiones del órgano delegante (art. 9.4 de la Ley 40/2015).

ACUERDO

INADMITIR A TRÁMITE la solicitud de acceso a la información número 143/2020, Lorenzo Cumba de la Rosa.

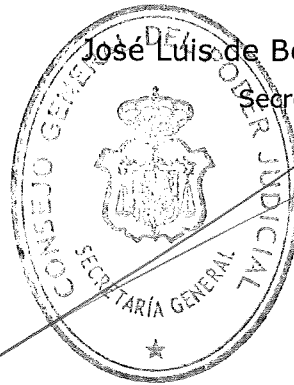
CONSEJO GENERAL DEL PODER JUDICIAL

Secretario General

Contra este acuerdo cabe interponer recurso potestativo de reposición en el plazo de un mes, o bien recurso contencioso-administrativo ante la Sala Tercera del Tribunal Supremo, en el plazo de dos meses, contados desde el día siguiente al de su notificación.

Notifíquese, para su ejecución y cumplimiento.

Madrid, 15 de octubre de 2020

José Luis de Benito y Benítez de Lugo
Secretario General

CONSULTA BOE

24/11/2020

Buenas tardes,

Por la presente, por motivos académicos, y tras buscar y no encontrarlos en la biblioteca jurídica digital del BOE, solicito por favor que se me haga llegar gratuitamente al correo electrónico indicado (al227236@uji.es) los siguientes textos traducidos en valenciano, en formato PDF, por favor.

- Constitución Española de 1978.
- Código Civil.
- Ley Enjuiciamiento Civil.
- Ley Enjuiciamiento Criminal.
- Ley Procedimiento Administrativo Común de las Administraciones Públicas.
- Ley Régimen Jurídico del Sector Público.

En caso de que el BOE tenga los documentos ya traducidos, solicito por favor que se me remitan en la forma indicada.

En caso de que el BOE no tenga estos documentos traducidos al valenciano, solicito por favor que en la contestación a esta petición conste expresamente esta circunstancia.

Solicito también, por favor, en caso de que no se disponga de los documentos solicitados en lengua valenciana, que se me indique expresamente qué procedimiento puedo instar para conseguirlos, que también se indique si como ciudadano residente en la Comunidad Valenciana tengo derecho a instar al BOE a la traducción de dichos textos y si ello tendría algún tipo de coste al respecto para mí.

En caso de que tal operación tuviera un coste, solicito que se me indicara expresamente qué coste tendría, a efectos de poder valorar tal situación.

Por último, y visto que previamente se me ha reseñado que depende de la consideración de la Generalitat Valenciana la traducción por el BOE de los documentos que ésta determine, solicito que se me indique que, si el Consell de la Generalitat Valenciana procediera a tal petición, la misma se llevaría a cabo y si ello supondría coste alguno para las arcas valencianas o estatales.

Aprovecho estas líneas para disculparme por enviar la anterior petición incompleta, y agradecerles su amabilidad y atención.

Reciban una muy cordial salutación,

Lorenzo Cumba de la Rosa

RESPOSTA BOE

25/11/2020

Estimado(a) señor(a):

El suplemento en lengua valenciana del BOE se publica al amparo del Real Decreto 489/1997, de 14 de abril que establece que las leyes, Reales decretos ley y Reales decretos legislativos, una vez sancionados por el Rey y publicados en el BOE en castellanos, se pueden publicar también en otras lenguas oficiales de las diferentes comunidades autónomas en los términos que se acuerden en el convenio correspondiente.

<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1997-8204&p=19970417&tn=1>

El convenio que determina la colaboración con el gobierno valenciano es: Orden de 21 de diciembre de 2000 por la que se dispone la publicación del Convenio de colaboración entre la

Administración General del Estado y la Generalidad Valenciana para la publicación de las Leyes en lengua valenciana

<https://www.boe.es/boe/dias/2000/12/29/pdfs/A46621-46622.pdf>

En BOE no tiene un departamento de traducción.

Las normas traducidas por el gobierno valenciano y publicadas en el correspondiente suplemento, se pueden consultar por el calendario o buscar en la base de datos que se ha habilitado para ello:

https://www.boe.es/diario_boe/calendarios.php?c=v

https://www.boe.es/diario_boe/suplementos_va.php

Para buscar la normativa es necesario utilizar el valenciano. Así para buscar todo lo traducido de la ley de enjuiciamiento civil, por ejemplo, se escribirá en el título: Enjudiciament Civil.

Debe tener en cuenta que el texto de la norma estará en valenciano, únicamente para aquellas disposiciones que se hayan traducido completamente. Puede haber disposiciones que sólo tengan el título traducido pero no el texto.

Finalmente indicarle que sobre la Constitución Española tiene un Código electrónico en el que aparece el texto en todas las lenguas cooficiales.

https://www.boe.es/biblioteca_juridica/codigos/codigo.php?id=151&modo=2¬a=1&tab=2

Esperamos que la información sea de su interés,

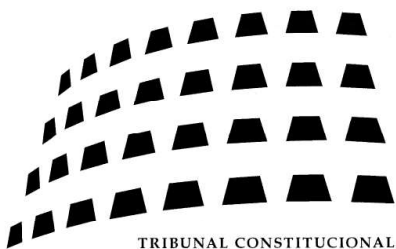
Atentamente,

Servicio de Atención al Ciudadano

Boletín Oficial del Estado

Formulario de Consulta

Tfno: 91 111 4357

ACUSE DE RECIBO DEL REGISTRO ELECTRÓNICO

AVISO: La recepción de este escrito no prejuzga su admisión definitiva si concurriera alguna causa legal que motivara su rechazo.

Acuse de recibo

Número de Registro General:
Fecha:
Hora:
Código de Identificación:

Expediente al que se incorpora la documentación

Asunto:
Nº de Registro General del escrito de iniciación: -
Nº de expediente: -

Datos del remitente

DNI/NIE/Pasaporte:
Nombre:
Primer Apellido:
Segundo Apellido:

Relación de documentos anexos

Nº	Descripción	Huella digital
1	Adjunto documento mediante el cual se solicita la contesta	tpwM9L/VRdKR0dAMPTKgtA

Con el Código de Identificación del presente acuse de recibo podrá acceder a los datos de esté envío electrónico

Número de Registro General

11565-2020

A. Solicitante

1. Tratamiento: Sra. Sr. Ninguno

2. Nombre

Lorenzo

3. Primer apellido

Cumba

4. Segundo apellido

De la Rosa

5. Documento de Identidad

DNI/NIF NIE CIF Pasaporte

Sin Documento de Identidad

20482220F Número

6. Tipo de solicitante

Persona natural

B. Remitente

7. Nombre

Lorenzo

8. Primer apellido

Cumba

9. Segundo apellido

De la Rosa

10. Documento de Identidad

DNI/NIF NIE Pasaporte

20482220F Número

11. Teléfono

677367334

12. Correo electrónico

lorenzocumbadelarosa@gmail.com

13. Dirección postal

Plaça Verge Del Carme, 10
12100 Castelló (Castellón)

C. Representante legal (en su caso)

14. Relación con el solicitante

15. Nombre

16. Primer apellido

17. Segundo apellido

18. Documento de Identidad

DNI/NIF NIE CIF Pasaporte

Número

A. Documentación

1	Adjunto documento mediante el cual se solicita la contestación a las cuestiones rese
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	

B. Observaciones

C. Fecha de presentación

0	4	0	9	2	0	2	0
D	D	M	M	A	A	A	A

Código de Identificación

31-d_vrE5H

DOCUMENT N°7

Lorenzo Cumba de la Rosa, con DNI 20482220F, graduado en Derecho y estudiante del Máster de Acceso a la Abogacía por la Universitat Jaume I durante el curso 20/21, con efectos académicos, dirijo la presente CONSULTA al órgano correspondiente del Tribunal Constitucional, para poder tener en cuenta la pertinente contestación en el Trabajo de Final de Máster.

CONSULTA

- ¿Todo tipo de actos que desarrolla el Tribunal Constitucional, ya sean de carácter institucionales, administrativos o jurisdiccionales, son llevados a cabo en castellano?
- ¿Tiene el Tribunal Constitucional capacidad para llevar a cabo actos institucionales, administrativos y jurisdiccionales, en otras lenguas reconocidas en diversos territorios con régimen lingüístico de cooficialidad, a parte del castellano?
- ¿Cuenta el Tribunal Constitucional con algún departamento de traducción de textos de cualquier lengua, ya sea reconocida dentro del Estado español o fuera del mismo?
- ¿Cualquier documento que se presente por registro de entrada al Tribunal Constitucional y no esté en castellano, ha de estar traducido al castellano simultáneamente por la persona o ente interesada que la presente?

Agradeciéndoles su atención, quedo a la espera de su respuesta.

Lorenzo Cumba de la Rosa

20482220F

**Tribunal Constitucional
Secretaría General**

Resolución de 2 de octubre de 2020 de la Secretaría General del Tribunal Constitucional en relación con la información solicitada por don Lorenzo Cumba de la Rosa sobre las lenguas en las que puede desarrollarse la actividad jurisdiccional, administrativa e institucional del Tribunal Constitucional.

En relación con la solicitud de información formulada por don Lorenzo Cumba de la Rosa sobre las lenguas en las que puede desarrollarse la actividad jurisdiccional, administrativa e institucional del Tribunal Constitucional, esta Secretaría General, en el ejercicio de las competencias previstas en el artículo 99.1 de la Ley Orgánica 2/1979, de 3 de octubre, del Tribunal Constitucional y en el artículo 25.1.c) del Reglamento de Organización y Personal, de 5 de junio de 1990, adopta la presente Resolución, con arreglo a los siguientes antecedentes y fundamentos jurídicos.

ANTECEDENTES

1. Don Lorenzo Cumba de la Rosa solicitó la siguiente información mediante escrito registrado en este Tribunal el día 4 de septiembre de 2020:

“¿Todo tipo de actos que desarrolla el Tribunal Constitucional, ya sean de carácter institucionales, administrativos o jurisdiccionales, son llevados a cabo en castellano?. ¿Tiene el Tribunal Constitucional capacidad para llevar a cabo actos institucionales, administrativos y jurisdiccionales, en otras lenguas reconocidas en diversos territorios en régimen lingüístico de cooficialidad, a parte del castellano?. ¿Cuenta el Tribunal Constitucional con algún departamento de traducción de textos de cualquier lengua, ya sea reconocida dentro del Estado español o fuera del mismos?. ¿Cualquier documento que se presente por registro de entrada al Tribunal Constitucional y no esté en castellano, ha de ser traducido al castellano simultáneamente por la persona o ente interesada que la presente?”.

Tribunal Constitucional Secretaría General

Como motivo de su solicitud aduce la realización de un trabajo de final de máster.

FUNDAMENTOS JURÍDICOS

Único. En contestación a su solicitud de información me cumple comunicarle que, en virtud de la remisión de la Ley Orgánica 2/1979, de 3 de octubre, del Tribunal Constitucional (art. 80 LOTC) a la Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial (LOPJ) en materia de “forma de los actos”, el castellano, lengua oficial del Estado (art. 3 CE), es la lengua en la que ha de desarrollarse la actividad jurisdiccional del Tribunal Constitucional (art. 231.1 LOPJ). No obstante, las actuaciones judiciales previas a la formalización de la demanda, así como las actuaciones ya realizadas y los documentos aportados a los procesos seguidos ante órganos jurisdiccionales radicados en una comunidad autónoma en el idioma oficial de ésta, pueden surtir efectos ante este Tribunal, sin necesidad de su traducción al castellano (art. 231.4 LOPJ; AATC 935/1987, de 21 de julio; 374/1988, de 24 de marzo). El Tribunal también ha admitido la posibilidad de que los ciudadanos puedan solicitar la habilitación de un intérprete (art. 231.5 LOPJ) si acreditan el desconocimiento de la lengua oficial del Estado (ATC 1103/1986, de 17 de diciembre).

Por lo que se refiere a la actividad de carácter administrativo, ni la LOTC ni el Reglamento de organización y personal del Tribunal Constitucional establecen una regla específica sobre la lengua a utilizar. De acuerdo con la disposición adicional quinta de la Ley 39/2015, de 1 de octubre, del procedimiento administrativo de las administraciones públicas, “la actuación administrativa de los órganos competentes [...] del Tribunal Constitucional [...] se regirá por lo previsto en su normativa específica, en el marco de los principios que inspiran la actuación administrativa de acuerdo con esta Ley”. De modo que, ante la ausencia de una regla específica propia, la actividad administrativa del Tribunal ha de desarrollarse en castellano, como se infiere del

Tribunal Constitucional Secretaría General

régimen general establecido en el art. 15.1 de la citada Ley 39/2015 para la Administración General del Estado. Dispone este precepto que la lengua de los procedimientos que tramite esta administración “será el castellano”, si bien “los interesados que se dirijan a los órganos de la Administración General del Estado con sede en el territorio de una Comunidad Autónoma podrán utilizar también la lengua que sea cooficial en ella”.

En lo que concierne a la actividad institucional del Tribunal, rúbrica bajo la que son susceptibles de encuadrarse actos de muy diversa índole y naturaleza (actividad propiamente institucional; seminarios; conferencias, sesiones de estudio y encuentros con otros Tribunales nacionales y extranjeros u otro tipo de órganos), esta puede desarrollarse en el idioma oficial del Estado y/o en cualquier otra lengua.

Por último, en el Tribunal no existe un servicio o departamento de traducción de textos, si bien dispone de personas, dependientes de la secretaria general, que prestan servicio de traducción jurídica.

Por cuanto antecede, esta Secretaría General

RESUELVE

Acceder a la información solicitada por don Lorenzo Cuma de la Rosa.

Frente a la presente Resolución, de conformidad con lo dispuesto en el artículo 99.3 de la Ley Orgánica 2/1979, de 3 de octubre, del Tribunal Constitucional, podrá interponerse recurso de alzada ante el Presidente del Tribunal Constitucional, cuya decisión

Tribunal Constitucional
Secretaría General

agotará la vía administrativa, en el plazo de un mes, a contar desde el día siguiente de su notificación.

DUQUE VILLANUEVA JUAN CARLOS - DNI
10599301G
2020.10.02 10:10:20 +02'00'
11.0.23

F.D. Juan Carlos Duque Villanueva
SECRETARIO GENERAL ADJUNTO
P.D. (ACUERDO DE 5/04/2017, BOE 17/04/2017)

BIBLIOGRAFIA

- i. ASENCIO MELLADO, JM; CALAZA LÓPEZ, S; CUADRADO SALINAS, C; DOIG DÍAZ, Y; FERNÁNDEZ LÓPEZ, M; FUENTES SORIANO, O; LÓPEZ YAGÜES, V; OCHOA MONZÓ, V; RIZO GÓMEZ, B; RUIZ DE LA CUESTA FERNÁNDEZ, S. *Introducció al Dret Processal*, Ed. Tirant lo Blanch, València, 2019.
- ii. GIMENO SENDRA, V; DIAZ MARTINEZ, M; CALAZA LÓPEZ, S. *Introducció al Dret Processal*, Ed. Tirant lo Blanch, València, 2020.
- iii. GÓMEZ COLOMER, JL; BARONA VILAR, S; MONTERO AROCA, J, *Dret Jurisdiccional I (Part General)*, ed. Tirant lo Blanch, València, 2019.
- iv. LOPEZ CASTILLO, A; PUNSET, R. *Llengües i Constitució Espanyola*. Tirant Monografies 856. Ed. Tirant Lo Blanch, València, 2013.
- v. LOPEZ GUERRA, L; ESPIN, E; GARCÍA MORILLO, J; PÉREZ TREMPES, P; SATRÚSTEGUI, M; *Dret Constitucional, Volum II. Els Poders de l'Estat. L'organització territorial de l'Estat*, 11ª edició, Ed. Tirant lo Blanch, València, 2018.
- vi. NIEVA FENOLL, J., *Dret Processal I: Introducció*, ed. Tirant lo Blanch, València, 2019.
- vii. URIBE OTALORA, A. *La Protecció de la Llengua Castellana en la Espanya Multilingüe*, Ed. Tirant lo Blanch, València, 2020.

SENTÈNCIES

Tribunal Constitucional.

- i. STC 74/1987, de 25 de maig de l'any 1987
- ii. STC 82/1986, de 26 de juny de l'any 1986
- iii. STC 84/1986, de 26 de juny de l'any 1986
- iv. STC 2/1987, de 21 de gener de l'any 1987
- v. STC 105/2000, de 13 d'abril de l'any 2000
- vi. STC 31/2010, de 28 de juny de l'any 2010

Tribunal Suprem.

- vii. STS 549/2019, de 14 d'octubre de l'any 2019

NORMES JURÍDIQUES CONSULTADES

- i. Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries
- ii. Constitució Espanyola de 1978.
- iii. Convenció Europea per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals
- iv. Declaració Universal de Drets Lingüístics
- v. Declaració Universal dels Drets Humans
- vi. Llei Orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional.
- vii. Llei Orgànica 3/1979, de 18 de desembre, d'Estatut d'Autonomia per al País Basc.
- viii. Llei Orgànica 1/1981, de 6 d'abril, d'Estatut d'Autonomia per a Galícia.
- ix. Llei Orgànica 5/1982, d'1 de juliol, d'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.
- x. Llei Orgànica 13/1982, de 10 d'agost, de reintegració i amillorament del Règim Foral de Navarra.
- xi. Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial.
- xii. Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut de Autonomia de Catalunya.
- xiii. Llei Orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears.
- xiv. Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil.
- xv. Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics
- xvi. Real Decret de 14 de setembre de 1882 pel que s'aprova la Llei d'Enjudiciament Criminal.

RECOPILOCIÓ LEGISLATIVA

Constitució Espanyola de 1978.

Article 3

1. El castellà és la llengua oficial de l'Estat. Tots els espanyols tenen el deure de conèixer-la i el dret d'usar-la.
2. Les demás llengües espanyoles seran també oficials en les respectives Comunitats Autònomes d'acord amb els seus Estatuts.
3. La riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que serà objecte d'especial respecte i protecció.

Article 20.1 a)

Es reconeixen i es protegeixen els drets a expressar i difondre lliurement els pensaments, les idees i les opinions mitjançant la paraula, l'escriptura o qualsevol altre mitjà de reproducció.

Article 24.1

Tothom té dret a obtenir la tutela efectiva dels Jutges i dels Tribunals en l'exercici dels seus drets i interessos legítims, sense que, en cap cas, pugui haver-hi indefensió.

Article 27.1

Tothom té dret a l'educació. Es reconeix la llibertat d'ensenyament.

Article 122.1

La Llei orgànica del Poder Judicial determinarà la constitució, el funcionament i el govern dels Jutjats i dels Tribunals, i l'estatut jurídic dels Jutges i dels Magistrats de carrera, els quals formaran un cos únic, i el del personal al servei de l'Administració de Justícia.

Llei Orgànica 3/1979, de 18 de desembre, d'Estatut d'Autonomia per al País Basc.

Article 6

1. L'euskera, llengua pròpia del País Basc, tindrà, com el castellà, caràcter de llengua oficial a Euskadi, i tots els seus habitants tenen el dret a conèixer i emprar ambdues llengües.
2. Les institucions comuns de la Comunitat Autònoma, tenint en compte la diversitat socio-lingüística del País Basc, garantiran l'ús de totes dues llengües, regulant el seu caràcter oficial, i arbitraran i regularan les mesures i mitjans necessaris per tal d'assegurar el seu coneixement.
3. Ningú podrà ser discriminat per raó de la seua llengua.

4. La Real Acadèmia de la Llengua Basca-Euskaltzaindia és institució consultiva oficial en lo referent a l'euskera.

5. Per ser l'euskera patrimoni d'altres territoris bascs i comunitats, a més dels vincles i correspondència que mantinguin les institucions acadèmiques culturals, la Comunitat Autònoma del País Basc podrà sol·licitar al Govern espanyol que celebri i presenti, en el seu cas, a les Corts Generals, per a la seua autorització, els tractats o convenis que permetin l'establiment de relacions culturals amb els Estats on s'integren o resideixen aquells territoris i comunitats, a fi de salvaguardar i fomentar l'euskera.

Llei Orgànica 13/1982, de 10 d'agost, de reintegració i amillorament del Règim Foral de Navarra.

Article 9

U. El castellà és la llengua oficial de Navarra.

Dos. El basc tindrà també caràcter de llengua oficial en les zones bascoparlants de Navarra.

Una llei foral determinarà dites zones, regularà l'ús oficial del basc i, en el marc de la legislació general de l'Estat, ordenarà l'ensenyament d'aquesta llengua.

Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut de Autonomia de Catalunya.

Article 6

1. La llengua pròpia de Catalunya és el català. Com a tal, el català és la llengua d'ús normal¹ de les Administracions Públiques i dels mitjans de comunicació públics de Catalunya, i és també la llengua normalment emprada com a vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament.

2. El català és la llengua oficial de Catalunya. També ho és el castellà, que és la llengua oficial de l'Estat espanyol. Totes les persones tenen el dret a emprar les dues llengües oficials i els ciutadans de Catalunya el dret i deure de conèixer-les. Els poders públics de Catalunya han de establir les mesures necessàries per a facilitar l'exercici d'aquests drets i el compliment d'aquest deure. D'acord amb allò disposat en l'article 32, no pot haver discriminació per l'ús d'una o altra llengua.

3. La Generalitat i l'Estat han d'emprendre les accions necessàries per al reconeixement de la oficialitat del català a la Unió Europea i la presència i la utilització del català als organismes internacionals i als tractats internacional de contingut cultural o lingüístic.

4. La Generalitat ha de promoure la comunicació i la cooperació amb les demés comunitats i els demés territoris que comparteixen patrimoni lingüístic amb Catalunya. A tals efectes, la Generalitat i l'Estat, segons

¹ Per motiu de la Sentència del Tribunal Constitucional 31/2010, de 28 de juny, es declara la nul·litat del següent incís que hem esborrat en aquesta traducció, a saber: "llengua d'ús normal i **preferent** de les Administracions Públiques"

sigui adient, poden subscriure convenis, tractats i altres mecanismes de col·laboració per a la promoció o difusió a l'exterior del català.

5. La llengua occitana, denominada aranès a l'Aran, és la llengua pròpia d'aquest territori i és oficial a Catalunya, d'acord amb allò establert el present Estatut i les lleis de normalització lingüística.

Llei Orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears.

Article 4

1. La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, té, juntament amb la castellana, el caràcter d'idioma oficial.

2. Totes les persones tenen el dret de conèixer-la i d'usar-la, i ningú no pot ser discriminat per causa de l'idioma.

3. Les institucions de les Illes Balears han de garantir l'ús normal i oficial dels dos idiomes, han de prendre les mesures necessàries per assegurar-ne el coneixement i han de crear les condicions que permetin arribar a la igualtat plena de les dues llengües quant als drets dels ciutadans de les Illes Balears.

Llei Orgànica 1/1981, de 6 d'abril, d'Estatut d'Autonomia per a Galícia.

Article 5

U. La llengua pròpia de Galícia és el gallec.

Dos. Els idiomes gallec i castellà són oficials a Galícia i tots tenen el dret de conèixer-los i emprar-los.

Tres. Els poders públics de Galícia garantiran l'ús normal i oficial dels dos idiomes i potenciaran la utilització del gallec en tots els ordres de la vida pública, cultural e informativa, i, disposaran els mitjans necessaris per a facilitar el seu coneixement.

Quatre. Ningú podrà ser discriminat per raó de la llengua.

Llei Orgànica 5/1982, d'1 de juliol, d'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.

Article sext

1. La llengua pròpia de la Comunitat Valenciana és el valencià.

2. L'idioma valencià és el oficial a la Comunitat Valenciana, igual que ho és el castellà, que és l'idioma oficial de l'Estat. Tots tenen dret a conèixer-los i a usar-los i a rebre l'ensenyament del, i en, idioma valencià.

3. La Generalitat garantirà l'ús normal i oficial de les dos llengües, i adoptarà les mesures necessàries per tal d'assegurar-ne el seu coneixement.

4. Ningú no podrà ser discriminat per raó de la seua llengua.
5. S'atorgarà especial protecció i respecte a la recuperació del valencià.
6. La llei establirà els criteris d'aplicació de la llengua pròpia en la Administració i l'ensenyament.
7. Es delimitaran per llei els territoris en els quals predomine l'ús d'una llengua o de l'altra, així com els que puguen ser exceptuats de l'ensenyament i de l'ús de la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana.
8. L'Acadèmia Valenciana de la Llengua és la institució normativa de l'idioma valencià.

Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial.

Article 230.2

Els documents emesos pels mitjans anteriors, sigui el que sigui el seu suport, gaudiran de la validesa i eficàcia d'un document original sempre que quedi garantida la seua autenticitat i integritat i el compliment dels requisits exigits per les lleis processals.

Article 231

1. En totes les actuacions judicials, els Jutges, Magistrats, Fiscals, Secretaris i demés funcionaris de Jutjats i Tribunals empraran el castellà, llengua oficial de l'Estat.
2. Els Jutges, Magistrats, Fiscals, Secretaris i demés funcionaris de Jutjats i Tribunals podran emprar també la llengua oficial pròpia de la Comunitat Autònoma, si cap de les parts s'oposés, al·legant desconeixement de ella que pugui produir indefensió.
3. Les parts, els seus representants i qui les dirigeixin, així com els testimonis i perits, podran emprar la llengua que sigui també oficial en la Comunitat Autònoma en el territori en el que tinguin lloc les actuacions judicials, tant en manifestacions orals com escrites.
4. Les actuacions judicials realitzades i els documents presentats en l'idioma oficial d'una Comunitat Autònoma tindran, sense necessitat de traducció al castellà, plena validesa i eficàcia. D'ofici es procedirà a la seua traducció quan hagin de sortir efecte fora de la jurisdicció dels òrgans judicials situats en la Comunitat Autònoma, excepte si es tracta en Comunitats Autònomes amb llengua oficial pròpia coincident. També es procedirà a la seua traducció quan així ho disposen les lleis o a instància de part que al·legui indefensió.
5. L'habilitació com a intèrpret en les actuacions orals o en la llengua de signes es realitzarà de conformitat amb allò disposat en la llei processal aplicable².

² Aquesta és la remissió que l'article 231.5 LOPJ du a terme respecte l'article 142.5 LEC.

Llei Orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional.

Article 80

S'aplicaran, amb caràcter supletori de la present Llei, els preceptes de la Llei Orgànica del Poder Judicial i de la Llei d'Enjudiciament Civil, en matèria de compareixença en juí, recusació i abstenció, publicitat i forma dels actes, comunicacions i actes d'auxili jurisdiccional, dia i hores hàbils, còmput de terminis, deliberació i votació, caducitat, renúncia i desistiment, llengua oficial i policia d'estrats.

En matèria d'execució de resolucions s'aplicarà amb caràcter supletori de la present Llei, els preceptes de la Llei de la Jurisdicció Contenciós-administrativa.

Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil.

Article 142.5

En les actuacions orals, el tribunal per mig de providència podrà habilitar com a intèrpret a qualsevol persona coneixedora de la llengua emprada, previ jurament o promesa de fidel traducció.

Article 143

1. Quan alguna persona que no conegui el castellà ni, en el seu cas, la llengua oficial pròpia de la Comunitat haguera de ser interrogada o prestar cap declaració, o quan fora precís donar-li a conèixer personalment cap resolució, el Secretari per mitjà de decret podrà habilitar com a intèrpret a qualsevol persona coneixedora de la llengua de que es tracte, exigint-li jurament o promesa de fidel traducció.

Sense perjudi de lo anterior, es garantirà en tot cas la prestació de serveis d'interpretació en els litigis transfronters a aquella persona que no conegui el castellà ni, en el seu cas, la llengua oficial pròpia de la Comunitat Autònoma, en els termes establerts en la Llei 1/1996, de 10 de gener, reguladora de la Assistència Jurídica Gratuïta.

De les actuacions que en aquests casos es practiquen s'alçarà acta, en la que constaran els textos en l'idioma original i la seua traducció a l'idioma oficial, i que serà signada també per l'intèrpret.

2. En els mateixos casos de l'apartat anterior, si la persona fora sorda, es nomenarà sempre, segons allò que es disposi en l'apartat expressa, a l'intèrpret de llengua de signes adient.

De les actuacions que es practiquin en relació amb les persones sordes s'alçarà l'oportuna acta.

.

Real Decret de 14 de setembre de 1882 pel que s'aprova la Llei d'Enjudiciament Criminal.

Article 123

1. Els imputats o acusats que no parlin o entenguin el castellà o la llengua oficial en la qual es desenvolupi l'actuació tindran els següents drets:

a) Dret a ser assistits per un intèrpret que utilitzi una llengua que compregui durant totes les actuacions en què sigui necessària la seva presència, incloent l'interrogatori policial o pel Ministeri Fiscal i totes les vistes judicials.

b) Dret a servir-se d'intèrpret en les converses que mantingui amb el seu Advocat i que tinguin relació directa amb el seu posterior interrogatori o presa de declaració, o que resultin necessàries per a la presentació d'un recurs o per a altres sol·licituds processals.

c) Dret a la interpretació de totes les actuacions del judici oral.

d) Dret a la traducció escrita dels documents que resultin essencials per a garantir l'exercici del dret a la defensa. Hauran de ser traduïts, en tot cas, les resolucions que acordin la presó de l'imputat, l'escrit d'acusació i la sentència.

e) Dret a presentar una sol·licitud motivada perquè es consideri essencial un document. Les despeses de traducció i interpretació derivats de l'exercici d'aquests drets seran sufragats per l'Administració, amb independència del resultat del procés.

2. En el cas que no pugui disposar-se del servei d'interpretació simultània, la interpretació de les actuacions del judici oral a què es refereix la lletra c) de l'apartat anterior es realitzarà mitjançant una interpretació consecutiva de manera que es garanteixi prou la defensa de l'imputat o acusat.

3. En el cas de la lletra d) de l'apartat 1, podrà prescindir-se de la traducció dels passatges dels documents essencials que, a criteri del Jutge, Tribunal o funcionari competent, no resultin necessaris perquè l'imputat o acusat conegui els fets que se li imputen. Excepcionalment, la traducció escrita de documents podrà ser substituïda per un resum oral del seu contingut en una llengua que compregui, quan d'aquesta manera també es garanteixi prou la defensa de l'imputat o acusat.

4. La traducció s'haurà de dur a terme en un termini raonable i des que s'acordi per part del Tribunal o Jutge o del Ministeri Fiscal quedaran en suspens els terminis processals que siguin aplicable.

5. L'assistència de l'intèrpret es podrà prestar per mitjà de videoconferència o qualsevol mitjà de telecomunicació, tret que el Tribunal o Jutge o el Fiscal, d'ofici o a instàncies del interessat o del seu defensa, acordi la presència física de l'intèrpret per a salvaguardar els drets de l'imputat o acusat.

6. Les interpretacions orals o en llengua de signes, amb excepció de les previstes en la lletra b) de l'apartat 1, podran ser documentades mitjançant l'enregistrament audiovisual de la manifestació original i de la interpretació. En els casos de traducció oral o en llengua de signes del contingut d'un document, s'unirà a l'acta còpia del document traduït i l'enregistrament audiovisual de la traducció. Si no es disposés d'equips d'enregistrament, o no s'estimés convenient ni necessari, la traducció o interpretació i, en el seu cas, la declaració original, es documentaran per escrit.

Article 398

Si el processat no sàpigues l'idioma espanyol o fora sordmut, s'observarà allò disposat als articles 440, 441 i 442.

Article 440

Si el testimoni no entengués o no parlaré l'idioma espanyol, es nomenarà un intèrpret, que prestarà jurament de conduir bé i fidelment en el desenvolupament del seu càrrec.

Per aquest mitjà es faran al testimoni les preguntes i es rebran les seues contestacions, que aquest podrà dictar pel seu conducte.

En aquest cas, la declaració deurà consignar-se en el procediment en l'idioma empleat pel testimoni i traduït a continuació al espanyol.

Article 441

L'intendent serà triat entre els qui tinguin el títol com a tal, si els haguera al poble. En el seu defecte serà nomenat un mestre del corresponent idioma, i si tampoc hi haguera, qualsevol persona que ho sàpiga.

Si ni encara d'aquesta manera es pogués obtindre la traducció, i les revelacions que s'esperesen del testimoni foren importants, es redactarà el plec de preguntes que hagin de dirigir-li, i es remetrà a la Oficina de Interpretació de Llengües del Ministeri d'Estat per a que, amb preferència a tot altre treball, siguin traduïdes al idioma que parli el testimoni.

L'interrogatori ja traduït s'entregarà al testimoni per a que, a presència del Jutge, s'enteri del seu contingut i es redacti per escrit en el seu idioma les oportunes contestacions, les quals es remetran del mateix mode que les preguntes a la Interpretació de Llengües.

Aquestes diligències les practicaràn els Jutges amb la major activitat.

Article 442

Si el testimoni fora sord, es nomenarà un intèrpret de llengua de signes adient, pel conducte del qual se li faran les preguntes i es rebran les seues contestacions.

El nomenat prestarà jurament a presència del sord abans de començar a desenvolupar el càrrec.

Declaració Universal dels Drets Humans

Article 2

Tota persona té els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració, sense cap distinció de raça, color, sexe, idioma, religió, opinió política o de qualsevol altra índole, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o qualsevol altra condició.

A més, no es farà distinció alguna fundada en la condició política, jurídica o internacional del país o territori de la jurisdicció del qual depengui una persona, tant si es tracta d'un país independent, com d'un territori sota administració fiduciària, no autònom o sotmès a qualsevol altra limitació de sobirania.

Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics

Article 2.1

Cadascun dels Estats Parts en el present Pacte es compromet a respectar i a garantir a tots els individus que es trobin en el seu territori i estiguin subjectes a la seva jurisdicció els drets reconeguts en el present Pacte, sense cap distinció de raça, color, sexe, idioma, religió, opinió política o d'una altra índole, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o qualsevol altra condició social.

Article 4.1

En situacions excepcionals que posin en perill la vida de la nació i l'existència de la qual hagi estat proclamada oficialment, els Estats Parts en el present Pacte podran adoptar disposicions que, en la mesura estrictament limitada a les exigències de la situació, suspenguin les obligacions concretes en virtut d'aquest Pacte, sempre que tals disposicions no siguin incompatibles amb les altres obligacions que els imposa el dret internacional i no comportin discriminació alguna fundada únicament en motius de raça, color, sexe, idioma, religió o origen social.

Article 14

3. Durant el procés, tota persona acusada d'un delictes tindrà dret, en plena igualtat, a les següents garanties mínimes:

a) A ser informada sense demora, en un idioma que compregui i en forma detallada, de la naturalesa i causes de l'acusació formulada contra ella.

f) A ser assistida gratuïtament per un intèrpret, si no comprèn o no parla l'idioma emprat en el tribunal.

Article 24.1

Tot nen té dret, sense cap discriminació per motius de raça, color, sexe, idioma, religió, origen nacional o social, posició econòmica o naixement, a les mesures de protecció que la seva condició de menor requereix, tant per part de la seva família com de la societat i de l'Estat.

Article 26

Totes les persones són iguals davant la llei i tenen dret sense discriminació a igual protecció de la llei. Referent a això, la llei prohibirà tota discriminació i garantirà a totes les persones protecció igual i efectiva contra qualsevol discriminació per motius de raça, color, sexe, idioma, religió, opinions polítiques o de qualsevol índole, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o qualsevol altra condició social.

Declaració Universal de Drets Lingüístics

Article 15.2

Tota comunitat lingüística té dret al fet que les actuacions judicials i administratives, els documents públics i privats i els seients en registres públics realitzats en la llengua pròpia del territori siguin vàlids i efectius i ningú pugui al·legar el desconeixement.

Article 20.1

Tothom té dret a usar de paraula i per escrit, als Tribunals de Justícia, la llengua històricament parlada en el territori on estan situats. Els Tribunals han d'utilitzar la llengua pròpia del territori en les seves actuacions internes i, si per raó de l'organització judicial de l'Estat, el procediment es segueix fora del lloc d'origen, cal mantenir la llengua d'origen.

Convenció Europea per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals

Article 14

El gaudi dels drets i llibertats reconeguts en el present Conveni ha de ser assegurat sense cap distinció, especialment per raons de sexe, raça, color, llengua, religió, opinions polítiques o unes altres, origen nacional o social, pertinença a una minoria nacional, fortuna, naixement o qualsevol altra situació.

Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries

Article 7

En matèria de llengües regionals o minoritàries, en els territoris en què aquestes llengües són usades i segons la situació de cada llengua, les parts fonamenten la seva política, la seva legislació i la seva pràctica en els objectius i principis següents:

- a) el reconeixement de les llengües regionals o minoritàries com a expressió de la riquesa cultural;
- b) el respecte de l'àrea geogràfica de cada llengua regional o minoritària, de manera que assegurin que les divisions administratives ja existents o noves no constitueixen cap obstacle a la promoció d'aquesta llengua regional o minoritària;
- c) la necessitat d'una acció decidida de promoció de les llengües regionals o minoritàries, a fi de protegir-les;
- d) la facilitació i/o l'impuls de l'ús oral i escrit de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública i en la vida privada;
- e) el manteniment i el desenvolupament de relacions, en els àmbits previstos per aquesta Carta, entre els grups que usen una llengua regional o minoritària i altres grups del mateix estat que parlin una llengua usada en una forma idèntica o pròxima, així com l'establiment de relacions culturals amb altres grups de l'estat que usin llengües diferents;
- f) la posada a l'abast de formes i mitjans adequats d'ensenyament i d'estudi de les llengües regionals o minoritàries a tots els estadis apropiats;
- g) la posada a l'abast de mitjans que permetin, a aquells que no parlen una llengua regional o minoritària i viuen a l'àrea on aquesta llengua és usada, d'aprendre-la si ho desitgen;
- h) la promoció dels estudis i de la recerca sobre les llengües regionals o minoritàries a les universitats o a les institucions equivalents;
- i) la promoció de les formes apropiades d'intercanvis transnacionals, en els àmbits previstos per aquesta Carta, per a les llengües regionals o minoritàries usades en una forma idèntica o pròxima en dos o més estats.

2. Les parts es comprometen a eliminar, si encara no ho han fet, tota distinció, exclusió, restricció o preferència injustificades que afectin l'ús d'una llengua regional o minoritària i tinguin per objecte descoratjar o posar en perill el seu manteniment o el seu desenvolupament. L'adopció de mesures especials en favor

de les llengües regionals o minoritàries, destinades a promoure una igualtat entre els parlants d'aquestes llengües i la resta de la població o encaminades a tenir en compte les seves situacions particulars, no és considerada com un acte de discriminació envers els parlants de les llengües més esteses.

3. Les parts es comprometen a promoure, per mitjà de mesures apropiades, la comprensió mútua entre tots els grups lingüístics del país, especialment de tal manera que el respecte, la comprensió i la tolerància envers les llengües regionals o minoritàries figurin entre els objectius de l'educació i de la formació dispensades en el país, i a encoratjar els mitjans de comunicació de masses a perseguir el mateix objectiu.

4. A l'hora de definir la seva política envers les llengües regionals o minoritàries, les parts es comprometen a prendre en consideració les necessitats i els desigs expressats pels grups que usen aquestes llengües. Hom les encoratja a crear, si cal, òrgans encarregats d'aconsellar les autoritats sobre totes les qüestions relatives a les llengües regionals o minoritàries.

5. Les parts es comprometen a aplicar, mutatis mutandis, els principis enumerats als paràgrafs 1 a 4 precedents a les llengües sense territori. Tanmateix, en el cas d'aquestes llengües, la naturalesa i l'abast de les mesures a adoptar per donar efectivitat a aquesta Carta seran determinats de manera flexible, tenint en compte les necessitats i els desigs, i respectant les tradicions i les característiques dels grups que usen les llengües en qüestió.

Article 9

1. Les Parts es comprometen, pel que fa a les circumscripcions de les autoritats judicials en les quals el nombre de persones que allí resideixin i parlin les llengües regionals o minoritàries justifiqui les mesures específiques següents, segons sigui la situació de cadascuna d'aquestes llengües i a condició que el Jutge no consideri que la utilització de les possibilitats ofertes pel present paràgraf constitueix un obstacle per a la bona administració de la justícia:

a) en els procediments penals:

i) assegurar que els òrgans jurisdiccionals, a sol·licitud d'una de les Parts, portin el procediment en les llengües regionals o minoritàries; i/o

ii) garantir a l'acusat el dret d'expressar-se en la seva llengua regional o minoritària; i/o

iii) assegurar que les demandes i les proves, escrites o orals, no es considerin desestimables pel sol motiu d'estar redactades en una llengua regional o minoritària; i/o

iv) redactar en aquestes llengües regionals o minoritàries, prèvia sol·licitud, els documents relatius a un procediment judicial, recurrent, si fos necessari, a intèrprets i a traduccions sense despeses addicionals per als interessats;

b) en els procediments civils:

i) assegurar que els òrgans jurisdiccionals, a sol·licitud d'una de les Parts, portin el procediment en les llengües regionals o minoritàries; i/o

ii) permetre, quan una Part en un litigi hagi de comparèixer personalment davant un Tribunal, que s'expressi en la seva llengua regional o minoritària sense incórrer per això en despeses addicionals; i/o

iii) permetre la presentació de documents i de proves en les llengües regionals o minoritàries, si fos necessari recorrent a intèrprets i a traduccions.

c) en els procediments davant les jurisdiccions competents en matèria administrativa:

i) assegurar que els òrgans jurisdiccionals, a sol·licitud d'una de les Parts, portin el procediment en les llengües regionals o minoritàries; i/o

ii) permetre, quan una Part en un litigi hagi de comparèixer personalment davant un Tribunal, que s'expressi en la seva llengua regional o minoritària sense incórrer per això en despeses addicionals; i/o

iii) permetre la presentació de documents i de proves en les llengües regionals o minoritàries, si fos necessari recorrent a intèrprets i a traduccions;

d) adoptar mitjanes perquè l'aplicació dels apartats i) i iii) dels paràgrafs b) i c) anteriors i l'ocupació, en el seu cas, d'intèrprets i de traduccions no comportin despeses addicionals per als interessats.

2. Les Parts es comprometen a:

a) no rebutjar la validesa dels documents jurídics elaborats dins de l'àmbit de l'Estat pel solo fet que estiguin redactats en una llengua regional o minoritària; o

b) no rebutjar la validesa, entre les Parts, dels documents jurídics elaborats dins de l'àmbit de l'Estat pel solo fet que estiguin redactats en una llengua regional o minoritària, i a assegurar que podran ser invocats enfront de tercers interessats no parlants d'aquestes llengües, a condició que el contingut del document es posi en coneixement d'ells per qui el faci valer; o

c) no rebutjar la validesa, entre les Parts, dels documents jurídics elaborats dins de l'àmbit de l'Estat pel solo fet que estiguin redactats en una llengua regional o minoritària.

3. Les Parts es comprometen a fer accessibles, en les llengües regionals o minoritàries, els textos legislatius nacionals més importants i aquells que es refereixen en particular als parlants d'aquestes llengües, tret que ja es disposi d'aquests textos d'una altra manera